

T. C.
ÜSKÜDAR ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

SOSYAL HİZMET ANABİLİM DALI
SOSYAL HİZMET YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

KOCAELİ ROMANLARINDA ERKEN EVLİLİĞİN ARAŞTIRILMASI

Güllü KUZUCU

Tez Danışmanı
Doç. Dr. Hasan Hüseyin TAYLAN

İSTANBUL/2020

T. C.
ÜSKÜDAR ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

SOSYAL HİZMET ANABİLİM DALI
SOSYAL HİZMET YÜKSEK LİSANS PROGRAMI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

KOCAELİ ROMANLARINDA ERKEN EVLİLİĞİN ARAŞTIRILMASI

Güllü KUZUCU

Tez Danışmanı
Doç. Dr. Hasan Hüseyin TAYLAN

İSTANBUL/2020

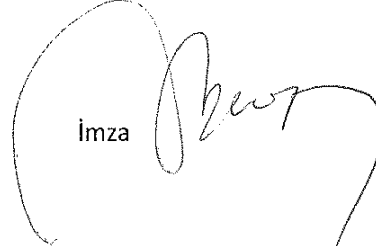
T.C.
ÜSKÜDAR ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

Anabilim Dalı : Sosyal Hizmet
Program : Sosyal Hizmet Tezli Yüksek Lisans
Öğrenci No : 174205026
Öğrenci Adı Soyadı : Güllü KUZUCU

"Kocaeli Romanlarında Erken Evliliğin Araştırılması" isimli çalışma aşağıdaki jüri tarafından 12/12/2019 tarihinde yapılan sınavda Yüksek Lisans Tezi olarak oybirliğiyle kabul edilmiştir.

Jüri Başkanı : Doç. Dr. Yusuf Genç
(Sakarya Üniversitesi)

İmza

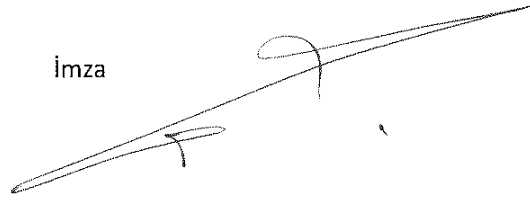
Danışman : Doç. Dr. Hasan Hüseyin TAYLAN
(Sakarya Üniversitesi)

İmza

Üye : Dr. Öğr. Üyesi Abdülhakim BEKİ
(Üsküdar Üniversitesi)

İmza

ONAY

Bu tez, yukarıdaki jüri üyeleri tarafından uygun görülmüş ve Enstitü Yönetim Kurulu'nun tarih ve sayılı kararıyla kabul edilmiştir.

Doç.Dr. Türker Tekin ERGÜZEL
Enstitü Müdür V.

ÖZET

Erken yaşta evlilikler, oyun ve okul çağındaki çocukların bilişsel ve psikososyal yönden hazır olunmayan bir yaşta evlenmesi anlamına geldiğinden, birçok olumsuz sonuçları içerdiğinden dünyadaki birçok ülke tarafından yasaklanmıştır. Türkiye’de çocuk yaşta evliliklerin (18 yaş altı; erken evlilik) oranının azalmasına rağmen hala bazı bölgelerde ve topluluklarda devam ettiği gözlenmektedir. Erken evliliklerin en çok gözlemlendiği kültürel topluluklardan biri de Romanlardır. Bu çalışmada Kocaeli Romanlarında erken evliliklerin durumu, oranı, bu evliliklerin sonuçları ve erken evliliklerin aile içi sorunlarla olan ilişkisi incelenecektir. Romanların birçok sorunu tartışılmasına rağmen aile sorunları ve erken evlilikler çok fazla araştırılmayan bir konudur. Bu çalışmada önemli bir Roman sorunu olan erken evlilikler çalışmasıyla literatürdeki boşluğun doldurulması hedeflenmektedir.

Kocaeli romanlarını temsilen seçilen Körfez ve İzmit ilçelerindeki 100 roman aileye erken evlilik durumları, nedenleri ve aile içi sorunlarını içeren anket uygulanmış, elde edilen veriler, temel betimleyici istatistiklerle ve ki-kare tekniğiyle analiz edilip yorumlanmıştır.

Bulgular incelendiğinde Kocaeli Romanlarının %56’sının erken evlendiği; kadınlarda erken evlilik (çocuk gelin) oranı %78; erkeklerde %34 olduğu; en erken ilk evlilik yaşının 13 olduğu; erken evliliklerin neden olduğu en temel sonuç; eğitim eksikliği denebilir. Çünkü erken evlenen bireyler bir zaman sonra kendi tabirleriyle hayat sorunlarıyla uğraşmaktan kendileriyle uğraşamamaktadır. Bunu takip eden sorunlar ise aile içi sorunlar ve erken ebeveyn olma denebilir. Erken evlilikleri ve yaşadığı aile içi sorunlar arasında istatistiksel anlamlı bir ilişki saptanmıştır. Erken evlilik yapan bireyler, 18 yaş üstü evlilik yapan bireylere göre daha fazla sorun yaşamaktadır. Araştırma sonucunda Kocaeli romanlarında erken yaşta evliliklerin Türkiye ortalamasının üzerinde olduğu ve erken evlilik yapan Roman ailelerin daha çok aile içi sorun yaşadığı tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Romanlar, Erken Evlilikler, Çocuk Gelin, Aile İçi Sorunlar

ABSTRACT

Early marriages are prohibited by many countries around the world as they involve many negative consequences, since play and school-age children are married at an age that is not cognitively and psychosocially prepared. The marriages in Turkey as a child (under age 18; early marriage) observed that despite the reduction in the rate is still continued in some regions and communities. One of the cultural communities in which early marriages are observed most is the Romans. In this study, the status of early marriages, their ratio, the results of these marriages and the relationship between early marriages and family issues will be examined in Kocaeli's Romans. Although many problems of Romans have been discussed, family issues and early marriages are not much researched. In this study, it is aimed to fill the gap in the literature with the study of early marriages which is an important Romans' problem.

100 Roman families in Körfez and İzmit districts selected as representative of Kocaeli Romans were interviewed about early marital status, their causes and family issues and the data obtained were analyzed and interpreted with basic descriptive statistics and chi-square technique.

According to the findings, 56% of Kocaeli Romans are married early; the rate of early marriage (child bride) in women is 78%; 34% in men; the earliest first marriage age is 13 years; the main result of early marriages is due to the lack of education. Because individuals who get married early deal with life problems in their own words, they cannot find enough time to themselves after a while. Subsequent problems can be called family issues and early parenting. There is a statistically significant relationship between early marriages and family issues. Individuals who have early marriage experience more problems than those who get married over 18 years of age. Research results that Romans in Kocaeli are above the average in Turkey at an early age marriages and it is identified that early marriages of Roman families are more experienced with the problems within the family.

Keywords: Romani, Early Marriage, Child Bridge, Family Problems

TEŞEKKÜR

Yüksek lisans eğitimim boyunca bilgilerinden faydalandığım, insani ve ahlaki değerleri ile örnek aldığım hocalarıma,

Bu çalışmanın gerçekleşmesinde bilgi ve tecrübesiyle bana yol gösteren, araştırmanın her aşamasında desteğini esirgemeyen ve göstermiş olduğu hoşgörü ve sabrından dolayı değerli hocam ve tez danışmanım Sayın Doç. Dr. Hasan Hüseyin TAYLAN'a,

Veri toplama sürecinde destek ve bilgilerini esirgemeyen Roman Derneği Başkanları Erkan AKSOY ve Faruk SOYDAN'a,

Yüksek lisans eğitimim boyunca beni destekleyen, motive eden ve yanımda olan başta ailem ve arkadaşlarıma sonsuz teşekkürlerimi sunuyorum.

BEYAN

Bu çalışmadaki bütün bilgi ve belgeleri akademik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi, görsel, işitsel ve yazılı tüm bilgi ve sonuçları bilimsel ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu, kullandığım verilerde herhangi bir tahrifat yapmadığımı, yararlandığım kaynaklara bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunduğumu, tezimin kaynak gösterilen durumlar dışında zgn olduğunu, tarafımdan üretildiğini ve Üsküdar Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Tez Yazım Kılavuzuna göre yazıldığımı beyan ederim.

Ocak/2020
Güllü KUZUCU

İÇİNDEKİLER

ÖZET	i
ABSTRACT	ii
TEŞEKKÜR	iii
BEYAN	iv
İÇİNDEKİLER	v
TABLolar DİZİNİ	vii
1.GİRİŞ	1
2. GENEL BİLGİLER	5
2.1. Romanlar ve Sorunları	5
2.1.1. Romanların Kökeni ve Tarihi	5
2.1.2. Romanların Sorunları.....	8
2.2. Romanlarda Evlilik ve Aile Yapısı.....	11
2.3. Erken Evlilik Olgusu	12
2.3.1. Evlilik ve Türleri.....	14
2.3.1.1. Evlilik Tanımı	14
2.3.1.2. Evlilik Türleri	15
2.3.2. Erken Evlilik ve İlgili Mevzuat	18
2.3.2.1. Dünyada Erken Evlilik.....	22
2.3.2.2. Türkiye’de Erken Evlilik	24
2.3.3. Erken Evlilik Nedenleri	25
2.3.4. Erken Evlilik Sonuçları.....	28
2.4. Romanlarda Erken Evlilik	30
3. GEREÇ VE YÖNTEM	33
3.1. Model	33
3.2 Araştırma Soruları.....	33
3.3. Evren ve Örneklem	33
3.4. Veri Toplama Araçları ve Analiz.....	33
3.5. Araştırmanın Sınırlılıkları	34
3.6. Araştırmanın Zorlukları	34
4. BULGULAR	35

4. 1. Araştırmaya Katılanların Demografik Özellikleri	35
4.2. Araştırmaya Katılanların Ailevi ve Mesleki Durumları	36
4. 3. Katılımcıların Nikâh, Evlilik ve Aile Yapısına İlişkin Betimleyici İstatistikleri	37
4.3. Araştırmanın Değişkenleri Arasındaki İlişkiler	43
5. TARTIşMA	47
6. SONUÇ VE ÖNERİLER.....	55
KAYNAKÇA	59
EKLER	65
Ek 1	65
Ek 2:.....	67
Ek 3:.....	68
Ek 4: Özgeçmiş.....	71

TABLolar DİZİNİ

Tablo 1: Katılımcıların Yaş, Cinsiyet ve Eğitim Durumları	35
Tablo 2: Katılımcıların Gelir Düzeyleri	36
Tablo 3: Katılımcıların Evlilik Özellikleri ve Mesleki Durumları	36
Tablo 4: Katılımcıların Evlilik, Evlilikte Baskı ve Evlilik Sayısı Durumu	37
Tablo 5: Katılımcıların Nikah Durumu.....	38
Tablo 6: Katılımcıların İlk Evlenme Biçimi, İlk Evlenme Yaşı Durumu.....	38
Tablo 7: Eş ile Akrabalık Durumu.....	39
Tablo 8: Katılımcıların Aile Yapısı ve Hanelerindeki Kişi Sayıları.....	39
Tablo 9: Katılımcıların Ailelerinde Bulunan Çocuk Sayısı.....	40
Tablo 10: Katılımcıların Aile İçi İlişki Durumları.....	40
Tablo 11: Katılımcıların Evlilik Biçimleri.....	41
Tablo 12: Katılımcıların Çalışan Çocuk Durumları.....	42
Tablo 13: Erken Evlilikten Doğan Sorunlar	42
Tablo 14: İlk Evlilik Yaşının Cinsiyete Göre Karşılaştırılması.....	43
Tablo 15: Çocuk Sayısının İlk Evlilik Yaşına Göre Karşılaştırılması	43
Tablo 16: Evlilik Kararı ve Evlilikte Aile Büyüklerinin Baskısı Ki Kare Testi.....	44
Tablo 17: 18 Yaş Altı ve Üstü Evlilikler İçin Aile İçi Sorunlar Spearman Korelasyon Tablosu.....	45

1.GİRİŞ

Evlilik kurumu toplumların tarih boyunca uyguladığı ve devam ettirdiği sosyal uygulamaların bir bütünü oluşturmuştur. 1985 yılında yapılandırılmış olan Evlenme Yönetmeliği uyarınca hukuki açıdan evlilik; bir erkek ile bir kadının belli usuller çerçevesinde yetkilendirilmiş bir memur önünde, aile oluşturma amacı ile yaptıkları ‘medeni hukuk sözleşmesi’ olarak tanımlanmıştır. Turner ve diğerleri (2013) evliliği; baba-anne rol ve kimliklerinin toplum tarafından onaylandığı ve aile kurumunun ilk adımının atıldığı kurum olarak açıklamışlardır. Aynı zamanda evlilik; üretimin yeniden sağlanması, cinselliğin kontrolü ve çocuk yetiştirilmesi için güvenilir bir ortam sağlamak gibi gerekliliklerden kaynaklanmaktadır. Aile olmanın ön koşulu olarak görülen evlilik, toplumlarda birincil öneme sahiptir.

Erken evlilik sosyal bir sorun olarak ele alınan erken evliliğin ortaya çıkma şartları kültüre ve bireyler arası etkileşime göre farklılaşmaktadır. Bu bağlam üzerinden değerlendirildiğinde erken evliliğin oluşum sürecinin anlaşılmasının en önemli yolu; geleneksel toplum yapısının anlaşılmasıdır. Erken evliliğin ortaya çıkıp şekillenmesi, bunu deneyimleyen çocuk gelinlerin ve damatların içinde buldukları toplumsal yapının değer ve ihtiyaçlarından doğsa da gerçekleştirilen her evliliğin gerçekleştirilme şeklinde farklı amaç ve beklentiler söz konusudur.

Türkiye’de erken evliliğin en yüksek görüldüğü grup ve bölgeler incelendiğinde, Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesi ve Romanlar olduğu dikkat çekmektedir (Taylan, Genç ve Barış, 2017). Özellikle Romanlarda erken evliliğe ilişkin oranların yüksekliği çözülmesi ve önerilerin getirilmesi gereken bir problem olarak değerlendirilmelidir. Gerçekleştirilen saha çalışmalarında Romanlarda evlilik yaşının 15-18 olarak vurgulandığı görülmektedir (Boran vd. 2013, s. 58). Durum böyle olunca, ilköğretim ve lise çağına gelen evliliklerin tüm sosyal ve eğitim yaşamını etkileyen olumsuz sonuçları gün yüzüne çıkmaktadır. Taylan ve Barış’ın (2015) Kocaeli Romanları ile gerçekleştirdiği çalışmasında 18 yaş altı evliliklerin (erken evlilik) oranı yüzde 34,3 olarak saptanmıştır. Yine aynı çalışmada, erken evlenen kızların oranı yüzde 47,6’dır. Bu araştırmanın problemi Romanlarda erken evlilik olgusunun çokluğu ve önlenmesi adına tüm boyutları ile değerlendirilmesidir.

Romanlar tarih boyunca ötekileştirilmiş ve “yabancı” olarak adlandırılmıştır. Bu tanımdaki ana fikir Romanlara yönelik olumsuz algıdır. Tarih boyunca toplum tarafından kabul edilmemiş ve normal dünyanın dışında bir konuma sahip oldukları düşünülmüştür

(Kolukırık, 2004). Bu nedenle Romanlar sürekli etiketlenmeye ve ayrımcılığa maruz kalmaktadır. Tüm bunlara rağmen Romanlar yıllardır kendilerine özel yaşam biçimlerini sürdürmeye devam etmektedir.

Romanlar dünyanın her yerinde bulunmaktadır ve yaklaşık 10 milyonu Avrupa'da yaşamaktadır (Baçlıja, 2008). Avrupa başta olmak üzere hemen hemen her ülkede nefret söylemi, eşitsizlik ve dışlanma ile karşılaşmaktadırlar. Etnik kimliklerinden dolayı ayrımcılığa maruz kalan Romanlar sosyal dışlanmayı katıldıkları her grupta yaşamaktadırlar. Genellikle yaptıkları işler olumsuz değerlendirilmekte ve bir sorun anında ilk şüphelenen grup olarak düşünülmektedirler. Bu önyargılar nedeniyle Romanlar ile olan sosyal etkileşim sınırlı kalmakta ve buna bağlı olarak ayrımcı tutum Romanları tehlikeli grup olarak damgalamaktadır (Kolukırık, 2004). Bu sosyal dışlanma bazı meslekler ve tutumların sadece Romanlara ait olgularmış gibi düşünülmesiyle devam etmektedir. Genellikle dilenci veya fal bakan kişiler Roman olarak düşünülmekte ve bu kişiler gelecek kaygısı olmayan, kavgacı ve küfürbaz olarak tanımlanmaktadır. Özellikle bu kalıp yargılar Romanlar için günlük dilde kullanılan deyişler ile daha da güçlenmiştir. Örneğin cimri kişiler için kullanılan "çingeneleşme" ya da gürültülü yerler için "Çingene düğünü mü var?" deyişleri Romanların nasıl yaşadıkları veya göründükleri hakkında kalıp yargılara neden olmaktadır. Aslında her grupta iyi ve kötü özelliklere sahip bireyler bulunmaktadır. Bu durum toplumdaki baskın grupların, alt konumlu grupları grubun en kötü üyesinin özellikleri ile tanımladığını ve kendi grubunu ise grubun en iyi üyesi ile tanımladığını göstermektedir (Çayır ve Ayan Ceyhan, 2012).

Ayrımcılık Romanların yaşam alanlarını özgürce seçmelerine engel olmuş ve yaşadıkları birçok bölgeden kovulmuşlardır. Türkiye'de bulunan Roman mahalleleri altyapı ve hijyen sorunları nedeniyle yetersizdir. Yapılan araştırmalarda, son yıllarda Roman mahallelerindeki kentsel dönüşümün kişilerin çoğu için yerinden edilme anlamı taşıdığı ve zorunlu tahliye uygulamalarına maruz kaldıkları gösterilmiştir (Ekim Akkan ve ark., 2011).

Romanlar çalışma alanında birçok hak ihlaliyle karşılaşmaktadır ve genellikle düşük gelirli işlerde çalışmaktadır. İş ortamları sağlıksız ve yapılan işler geçicidir. "İrk veya Etnik Köken Temelinde Ayrımcılığın İzlenmesi Raporu" Romanların %80-85 oranının işsizlikle mücadele ettiğini göstermektedir. Bu rapora göre çalışma ortamında Romanlar yaşadıkları yer ve fiziksel görünüşleri nedeniyle ayrımcılığa maruz kalmaktadır (Alp ve Taştan, 2011).

Dünya genelinde yapılan araştırmalar Romanların sağlık alanında ciddi şekilde sorunlar yaşadıklarını bildirmektedir. ek Cumhuriyeti, Yunanistan, Slovakya, İspanya, Bulgaristan, Romanya ve Portekiz'den oluşan yedi ülkede yapılan bir araştırma Romanların %15'inin kronik hastalıklara sahip olduğunu göstermektedir (FSG, 2009). Bu araştırma Roman ailelerde çocukların %28'inin düzenli aşı programlarının takip edilmediğini tespit etmiştir. Bulgaristan'da yapılan çalışmada Roman katılımcıların %62 oranıyla büyük bir çoğunluğunun ailesinde kronik hastalık bulunan bireyler olduğunu ve bu hastalıkların genellikle çocuklarda görüldüğü bulunmuştur.

Romanlar en temel insan haklarından mahrum bir şekilde yaşamaya çalışmaktadırlar. Bu durum genellikle yoksulluğa bağlı olarak gelişmektedir. Çünkü yoksulluk insanı haklarından mahrum bırakan bir durumken aynı zamanda insanların haklarından mahrum kalması da yoksulluğa neden olmaktadır. Bu nedenle yoksulluk, insan haklarının gerçekleşmesi için engel oluşturmaktadır. Kişilerin kendi kapasitelerini gerçekleştirebilmeleri için temel haklarıyla birlikte eğitim, sağlık, yeterli gelir, konut, çalışma ve sosyal güvenlik gibi haklara ihtiyaı vardır (Koray, 2010). Fakat yoksulluk kişilerin bu haklara sahip olmasının önünde bir engeldir.

Yoksulluk, Romanların karşılaştığı zorluklar arasında yer almaktadır. Ekonomik durumun kötü olması ve yoksulluğun sürekli hale gelmesi Romanlar ve onların çocuklarını olumsuz etkilemektedir. Kronik yoksulluk durumu Romanların düzenli bir işe ve gelire sahip olamamasıyla alakalıdır. Bu durum çocukların eğitim hayatını engellediği için Romanlar eğitim ilişkileri açısından en kopuk topluluk olarak değerlendirilmektedir (Akkan ve ark., 2011). Çocukların yoksulluk nedeniyle okula devam edememesi kronik yoksulluğun nesilden nesile aktarılmasına neden olmaktadır. Ayrıca bazı okullarda Roman ocuklar çoğunluk oluşturmaktadır ve bu okullara daha az imkn tanınmaktadır. Öğretmenlerin de motivasyonunun düşük olduğu bu okullarda öğrenim gören Roman ğrencilerin başarı oranları oldukça düşüktür (Uzpeder ve ark., 2008). Bütün bu sosyoekonomik çerçevede erken evliliği etkileyen olası faktörlerin belirlenmesi önem teşkil etmektedir.

Dünyada en çok görülen ocuk istismarı şekli; ocuk evlilikleridir. 18 yaşından kk çocukların evlendirilmesi hadisesinin oldukça yaygın olduğunu söylemek mümkündür. ocuk evlilikleri, çocukları ailelerinden ve sosyal çevrelerinden kopardığı gibi aile içi şiddete maruz bırakmakta, eğitim ve mesleki alanlardaki imknları daraltmaktadır. Bu tez çalışması ile Kocaeli Romanlarında erken evliliğin sıklığı, nedenleri ve psikososyal açıdan olumsuz

sonuçlarının değerlendirilmesi ve bu doğrultuda araştırmaların çok kısıtlı olması sebebiyle literatürdeki boşluğun doldurulması amaçlanmaktadır.

Çalışmanın diğer amaçlarını şu şekilde ifade etmek mümkündür:

1. Kocaeli Romanlarında erken evlilik oranlarının tespit edilmesi
2. Erken evliliğin yol açtığı olumsuz sonuçların tespiti
3. Sosyal Hizmet açısından Romanlardaki erken evliliklerin çözümüne yönelik önerilerin sunulmasıdır.

Romanlarla ilgili birçok araştırma yapılmış olmasına rağmen erken evlilik olgusu ve aile içi sorunlar çok fazla araştırılmamıştır. Bu araştırma Romanlardaki erken evliliğin ve yol açtığı sorunların araştırılması, literatürdeki boşluğun doldurulması ve soruna ilişkin alınması gereken tedbirlere ve uygulamalara yol göstermesi bakımından oldukça önemlidir.

Araştırmanın amacı doğrultusunda Kocaeli'deki Roman ailelerine ilişkin veriler alan taraması ile elde edilmiştir. Araştırmada Kocaeli Roman mahallelerinden alan taraması sonucunda elde edilen veriler temel betimleyici istatistikler ve ki-kare istatistik tekniğiyle analiz edilip ilgili literatürdeki araştırma sonuçlarıyla karşılaştırmalı olarak yorumlanmıştır.

2. GENEL BİLGİLER

2.1. Romanlar ve Sorunları

Türkiye’de Romanlar bölgelere göre farklı isimlerle çağırılmakta ve genel manada da Çingene olduklarına itiraz etmektedirler. Bu durumun en mühim sebepleri, buldukları her ortamda küçük görülmeleri ve dışlanmalarıdır. Çingenelerin ötekileştirilmelerinin altında toplumda fazlaca inanılan bir inanış da bulunmaktadır. Şöyle ki; Çingeneler Hz. İbrahim’in mancınıkla atılması sırasında meleklerin buna engel olduğu ve melekleri uzaklaştırmak için de Şeytan’ın yönlendirmesiyle bir bacı ve kardeşin, mancınığın yanında zina yapmasıdır. Bu inanış doğrultusunda, “çin” ve “gen” adlı bacı ve kardeşin zinasından Çingeneler ortaya çıkmıştır. Romanlar da bu sebeple Çingenelik adını kabul etmemektedirler (Özkan, 2000). Buradan hareketle öncelikle Romanlar’ın köken ve tarihi sonra genel sorunları ele alınacaktır.

2.1.1. Romanların Kökeni ve Tarihi

Türkiye ve bununla birlikte Dünyada köklü bir geçmişe sahip olan Romanlar/Çingeneler, gerek isimleri ve kimlikleri gerek göç yolları bakımından ve diğer birçok bakımdan önem sahibi bir topluluk olma özelliği taşırlar. Yapılan çalışmaların birçoğunda Hindistan’dan başladıkları göçler vasıtası ile dünyaya açıldıkları ve demircilik, toplayıcılık, çalgıcılık, ayı oynatıcılığı gibi birçok meslekle uğraştıkları dile getirilmiştir. Müzik konusunda oldukça yetenekli olduklarını düşünür, yemek-içmek, dans etmek ve uyumak için yaratıldıklarını ifade ederler. Ancak layık oldukları değeri hiçbir zaman görememiş ve hatta görmezden gelinmiş, aşağılanmış, yok sayılmış ve ötekileştirilmişlerdir.

Romanların Hindistan ile olan ilk bağlantısı 18. yüzyılın sonlarında başlamıştır. Leiden Üniversitesi öğrencileri Valyi, Rudiger ve Grellman tarafından yapılan bir çalışma Hint dili Sanskritçe ve Roman dili arasında önemli bir benzerlik bulmuştur. Bu benzerliği kanıtlamak için Hintli öğrencilerin kullandığı kelimelerden 1000 kelimelik bir sözlük oluşturulmuş ve bu sözlüğün Macar Romanları tarafından anlaşılabilirdiği görülmüştür (Sway, 1988). Fraser Çingeneler isimli çalışmasında Romanların kökenlerinin belirlenmesinde sadece dilsel kanıtların yeterli olmadığını belirterek Romanların Hint kökenli olmasını genetik bilimi, antropoloji ve sosyoloji noktalarından açıklamıştır. Fraser’e göre Romanlar, halen Hintlerde bulunan kast altı etnik yapıyı benimsemektedir. Aynı zamanda kan grubu özelliklerine odaklanan birçok çalışma da bulunmaktadır (Fraser, 1992). Bütün bu çalışmalar Romanların Hindistan kökenli olduklarını öngörmektedir.

Kimi zaman Roman kimi zaman da Çingene olarak adlandırılan topluluğa hangi ismi kullanmak gerektiği sıkça tartışılır. Kolukırık (2012), “Çingene veya Roman olarak adlandırılmak topluluğun seçiminde olmalı” demiştir. Buradaki asıl problem, Çingene isminin tarihsel sürecidir. Osmanlı’daki kayıtlarda “Liva-i Çingâne” şeklinde belirtilen bu isme yer verilmediği takdirde kültürel ve tarihsel ilginin muhafaza edilmesinde sorunlar olacaktır. Yurtdışı yayınları Türkiye’deki Çingene’leri belirtmek için, sıklıkla Çingene ismine yer verip Roman ismini yeni bir belirleme olarak ele almaktadırlar.

Çingene kelimesi “romanes” adı verilen Çingene dilinde bulunmuyor olsa da onlar tüm dünyada kendilerini “Roman” şeklinde belirtmektedirler. Rom kelimesi Sanskritçe “adam” ve “koca” şeklinde manalar taşımaktadır. Bu sebeple kendilerine Roman demektedirler (Özkan, 2000).

1971 yılında Londra’da bir araya gelen Birinci Dünya Roman Kongresi Çingene’lerin ortak bir dille isimlendirilmesi gerektiğini ve bu dilin de “Roma” olduğu ifade edilmiştir. Roma Romanların da dillerinde bulunan “kişi, insan” manası taşımaktadır (Yağlıdere, 2011).

Yapılan analizler değerlendirildiğinde Roman ifadesinin yaygın şekilde kullanıldığı görülmektedir. Bu durum, Çingene kelimesinin olumsuz anlamlar çağrıştırmaması, Romanes dilinde de bulunmuyor olması ve Romanların da Çingene olarak adlandırılmaktan hoşlanmadıkları gibi gerekçelerden kaynaklanmalıdır.

Türkçede Romanlar için yirmiden çok isim vardır. “Çingene”, “kıptî”, “poşa” “karaçı” ve “roman” en fazla kullanılanlardır. Bunlar haricinde Türkçede Romanlar için sepetçi, arabacı, karaoğlan, cuki, purpır, cano gibi isimler de kullanılmaktadır (Yıldız, 2007).

Romanlar, Roman olmayan kişilere “Gaco” demektedir. Farklı Roman gruplarının da Roman olmayan kişilere Geben, Şivan gibi adlar verdikleri görülmüştür (Mezarcıoğlu, 2011).

İnsanlar geçmiş dönemlerde Romanların kökeni hakkında bilgi sahibi değildi ya da çok farklı çıkarımlara sahipti. Romanlar 15. ve 16. yüzyılda Avrupa’ya ulaştıklarında halk onları Hıristiyan olmayan veya putperest anlamına gelen Sarasen, Bohemyalı ve Mısırlı olarak tanımlamıştır. Dahası Romanlar için Nuh’un oğlu olan Ham’ın torunları ya da Atlantis’ten kurtulanlar gibi fantastik benzetmeler de yapılmıştır (Kenrick, 1993).

Romanların tarihsel aşamada bir devleti, memleketi olmamıştır ve tarihlerine bakıldığında sürekli zulüm gördükleri, bunun neticesinde de yaşamlarını sürdürme gayretinde buldukları görülmüştür. Uzun yıllar boyunca ve sürekli olarak çok çeşitli eziyetlere, işkencelere ve yasa dışı uygulamalara maruz kalmalarına rağmen şahsiyetlerini muhafaza

edebilmiş; ortak bir dil, din ve kültür ve toprak gibi bir milletin belirgin hususlarıyla bütünleşmeden başarılı bir kültür meydana getirmiş, tarihsel periyotta adapte olma ve mücadele etme hususunda oldukça büyük bir başarı örneği sergilemişlerdir (Asseo, 2004).

Romanlara ait yazılı bir kültür bulunamamakta dolayısıyla Romanlarla alakalı bilgiler daha çok tarihî mukayeseler, antropolojik ve etnolojik çalışmalardan sağlanmaktadır. Çalışmalar Romanların Hindistan kökenli olduğunu belirtmektedir. Özkan (2000), Romanların bilhassa son iki yüz yıldır bilim dünyasındikkatini çektiğini ifade etmiştir.

Romanların büyük bir kısmı, Hindistan'da neredeyse bin yıl önce konuşulan Sanskritçe temelli ve altmıştan çok lehçesi olan Romanî dilini konuşmaktadırlar (Sema, 2010). Bu dil Sanskritçe'ye benzer bir Yeni-Hint dilidir. Romanî dili pek çok Roman tarafından konuşulmaya devam etmektedir ve bu durum toprağa sahip olmayan bir halk için oldukça kıymetli bir iletişim yoludur (Asseo, 2004).

Türkiye'de yerli Roman grupları, pek çok Türkçe kelimeyi dillerinde muhafaza etmektedir. Türkiye'ye farklı ülkelerden göç eden Romanlar geldikleri ülkelerin (Yunanistan, Bulgaristan ve Romanya) dillerinden de pek çok kelime almışlardır. Dolayısıyla Türkiye'de bulunan Romanlar hem Türk hem de Avrupa şivesine sahiptirler.

Romanlar farklı tarzları sebebiyle, Osmanlı Devleti döneminde de günümüzde de dışlanmışlardır. Fakat Avrupa'da uğramış oldukları eziyet ve katliamlara Osmanlı döneminde asla maruz kalmamışlar ve hatta Osmanlı Devleti kontrolünde çok emniyetli ve konforlu bir hayat sürmüşlerdir (Özkan, 2000).

Romanlar Osmanlı döneminde ordu gereksinimlerinin giderilmesinde ve imar işlerinde çalışmışlar ve Roman kökenli bireylerin ikameti ile ilgili yapılan çalışmalar ve politikalar içinde, Kanuni Sultan Süleyman'ın Rumeli'deki Romanlar için çıkarttırmış olduğu özel kanun da sayılabilir. Roman halkı; düzenli vergi vermeleri adına yaş, iş ve medeni hal açısından Osmanlı dönemi kayıtlarında yer almıştır. Osmanlı'da ordu hizmetinde çalışan Romanların sosyal statü açısından bakıldığında diğer meslek sahiplerine nazaran daha rahat oldukları bilinmektedir. Bununla birlikte kültürel kimliklerini ve etnisitelerini muhafaza edebilmişlerdir. Ortaçağ Avrupası ile kıyaslandığında Osmanlı'da kendileri rahat bir biçimde ifade edebildikleri söylenebilir (Kolukırık, 2006).

Avrupa'da bilhassa Naziler tarafından soykırımı maruz kalmışlardır. Asseo (2004), Nazilerin Romanları yalnızca toplum karşıtı olarak itham etmediklerini aynı zamanda onları ırk biyolojisi araştırmalarında yararlanılacak melez bir ırk şeklinde ele aldıklarını ifade

etmiştir. Çingenerler çeşitli Alman kamplarına götürülmüşler ve sadece Almanya’da değil, Fransa’da da kamplarda tutulmuşlardır.

Türkiye’de Romanları etkileyen insan hakları problemlerinin türlü sebepleri vardır. Romanlar; toplumun büyük kesimi tarafından aşağılanma, önyargı ve ötekileştirmeye maruz kaldıkları gibi, farklı azınlık sınıfları tarafından da bu tarz hareketler ile karşılaşmışlardır. Bilhassa kısa bir süre öncesine kadar, Romanların haklı olarak verdikleri çabayı devlete ihanet olarak nitelendiren milliyetçi baskılar sonucunda bile şahsi haklarını savunmak adına örgütlenmekten uzak durmuşlardır (Danova/Roussinova, 2008: 1-3)

Türkiye’deki Roman örgütlenmesi ele alındığında son on yıl içerisinde Türkiyeli Romanların birçok il ve ilçede dernekler kurarak örgütlendikleri belirlenmiştir. Romanlar 2003 senesinde dernekleşme sürecine girmiş ve ilk derneklerini Samsun, İzmir ve Edirne’de kurmuştur ve kısa zamanda Türkiye’nin diğer illerinde de etkin olmaya başlamıştır. Bu aşamada Avrupa Birliği’nin de katkıları olmuş ve AB bütünleşme aşamasının destek verdiği demokratik ortam, sosyal yaşamda ve medyada etnik konuların çok daha rahat ve net bir biçimde konuşulmasına olanak sağlamış ve dernek kurmak, eskiye oranla daha kolay hale gelmiştir. Bu durum uluslararası planda Türkiye Romanları hakkında gerçekleştirilen araştırmaların daha belirgin olmasına ve birçok Roman derneğinin kurulmasına imkan tanımıştır (Uzpeder, 2008).

2.1.2. Romanların Sorunları

Romanların esmer olmaları, renkli giyimleri, dilleri, müzikle aralarının iyi olmaları, dansları, uğraştıkları meslekler ve kültürleriyle toplumda öne çıkarlar. İnsanlarda Romanlara karşı pozitif ve negatif algılar bulunmaktadır.

Fonseca Romanlara karşı yapılan en eski ve olumsuz düşüncenin onları “casus” olarak yargılamak olduğunu belirtmiştir. Bilhassa Avrupa’da Türkler adına casusluk yaptıkları iddiasıyla çeşitli baskı ve eziyetlere maruz kalmışlardır. Esmer tenleri, kökenlerinin belli olmaması, buldukları bölgelerin yasalarını bilmemeleri, dilleri, eğitimsiz oluşları, kaldıkları yerin geleneklerine adapte olmayı kabul etmemeleri ve kimseye karşı aidiyet hissetmemeleri yapılan suçlamaları belirgin hale getirmektedir (Fonseca, 2002; Akt: Alper Yağlıdere, 2011).

Romanlar kimlikleri ve hayat tarzlarından ötürü toplumun nezdinde olumsuz huylara sahip kişiler şeklinde görülürler. Bu durum da onların hem mahalle şekillerine hem de hayatlarına etkide bulunmuştur (Uçum, 2008).

Romanlar hor görülmeye karşı tepkilerini etkin olan siyasi ifadelerin içinden konuşarak belirtmektedirler. Tepkilerini dile getirirken de etkin siyasi ifadelerin belirgin unsurlarını seçerek konuşmaları Romanların hâkim sınıfların ideolojilerinin tuzağına kapılmadıklarını ortaya çıkartmaktadır. Bu demek oluyor ki, yukarıdan bastırılan sosyo-kültürel gruplandırmaları olduğu gibi benimsememektedirler. Bununla birlikte her vakit toplu bir mücadeleye hazır oldukları da söylenemez (Bayraktar, [t. y.]).

Roman hakları hareketi ve Romanlarla alakalı çalışmalar, Türkiye’de 2000’li yılların ortalarına doğru başlamıştır. Bu çalışmaların Romanlara ait önyargıları kırarak etkileri bulunacaktır. Romanların toplum içerisinde başarılı olamamalarının sebepleri, yalnızca onların yaşadıkları olumsuz ekonomik şartlar ve yüzleştikleri engellerden ötürü mühim mevkilerde olamamaları değildir. Romanlar arasından çıkıp başarılı olanların da toplum tarafından dışlanmamak için etnisitelerini saklama gereksinimlerinden de ileri gelmektedir (Gökçen ve Öney, 2008).

Sanayi öncesi ve sonrası dönemde Romanların merkezi bölgelerde ikamet etmelerine türlü vasıtalarla mani olunmuştur. Zamanla kentlerin ilerlemesiyle beraber merkezi duruma gelen Roman yerleşim yerleri tekrar şehir dışına sürüklenmiş ve bu yanlış uygulamayla Romanların dâhil oldukları toplumlarla kaynaşmalarına mani olunmuştur. Bu durum da Romanlar ile Roman olmayanlar arasındaki yabancılaşmayı büyütüştür (Mezarcıoğlu, 2011).

Yabancılaşma sorunu topluma dair olduğu gibi kişinin şahsi kimliğine karşı da olabilmektedir. Aksu, Romanların sosyal önyargılardan ötürü kimliklerini sakladıklarını belirtmiştir. Hatta eşinin kendisinin Roman olduğunu nişanlarından iki ay geçtikten sonra öğrendiğini belirtmiştir. Pek çok Romanın da ticaret yaparak zengin olduğunu daha sonra da kendi toplumlarından ayrıldığını ve Roman olmadıkları düşüncesini yaydıklarını belirtmiştir (Aksu, 2005).

Romanların yaşadığı en önemli sorunlardan biri de dışlanmadır. Ekonomik anlamda yaşadıkları dışlanma da bunların arasında önemli bir yer tutmaktadır. Mezarcıoğlu, Romanların bazı vakitler büyük bir gayret ve çabayla bazı işlerde ufak miktarlı da olsa bir sermaye elde edebildiklerini belirtmiştir. Ancak Romanlar tarafından gerçekleştirilen herhangi bir iş, diğerleri tarafından mali açıdan karlı ve fırsatlara açık görüldüğünde, farklı etnisitelerden oluşan kişilerce bu işler seçilmektedir. Ayrıca Roman olmayanlar kalabalık nüfuslarından, daha örgütlü olmalarından ve sahip oldukları ilişkiler sayesinde Romanları bu

işlerden hemen hemen bütünüyle dışlamaktadırlar. Bilhassa işportacılık sahasında Roman olmayanların mesleği ele almasıyla beraber Romanlar için bu sahada da çalışmak zor hale gelmiştir. Bundan dolayı Romanlar geçimlerini sağlayabilmek adına Roman olmayanların seçmediği, getirisi az meslekleri icra etmektedir (Mezarcioglu, 2011).

Dışlanmanın farklı bir boyutu da mekânsal dışlanmadır. Roman mahalleleri şehir hayatının kıyısında kalmaktadır. Bu durum mekânsal dışlanmanın en belirgin göstergesidir. Tufan ve Özgür (2009), sosyal dışlanmanın doğrudan sosyal hayat aşamalarında üretime mani olan bir yapıyı da belirttiğini ileri sürmüşlerdir. Sosyal dışlanmışlığa, coğrafi bakımdan dışlanmışlık da eklenerek göçmenleri yerleşik olanlardan uzakta bir yaşantıya sürüklemiştir.

Roman mahalleleri dışarıdakiler için “girilmez”, “güvensiz” şekilde görülür ve hayatın geçiciliğini yansıtan kırık dökük silüetiyle her an ortadan kaybolacakmış izlenimi verir. Buna karşın, düğünleri, dansları, koşturan çocuklarıyla hayat inadına sürmektedir (Ekim Akkan ve diğerleri, 2007).

Roman mahalleleri altyapı problemleri ve evlerin kötü görüntüsüyle olumsuz bir yaşam şekline sebep olmaktadır. Şehrin kıyısında oluşan bu alanlar, suçun ve yasa dışılığın merkezi haline gelmektedir. Romanların dışlanma aşamalarının kentin kıyısındaki tehlikeli mekanlarıyla alakası bulunmaktadır (Seyyar, 2010).

Romanlar sıradan toplum yaşamından dışlanmaları durumunda şehir kültürüne ve hemşerilik hislerine de yabancı olmaktadır. Yaşadıkları sosyal dışlanmayla beraber saygılarını kaybeden olan Romanlar gün geçtikçe morallerini de bozmaktadırlar. Kentten ve diğer insanlardan iyice uzaklaşan mahalleler, zamanla daha fazla fakirleşerek devamlı toplumsa problem çıkaran yerler haline gelmektedir. Örnek kişiliklerin ve doğru modellerin olmadığı bir mahallede yaşayan gençler ve çocuklar, çevresel toplumsal öğrenme modellerinden de faydalanamamaktadır. Madde bağımlılığı, fuhuş, alkol bağımlılığı, çeteleşme, yalnızlaşma, kültürel ve ahlaki çöküş, yabancılaşma, umutsuzluk baş göstermektedir (Seyyar, 2010).

Dışlanmanın bir başka boyutu da kültürel dışlanmadır. Romanların genetik haritalarına bakıldığında işlerine, müziklerine, aşk durumlarına göç kavramının etkisi olduğu görülüyor. Fakat yerleşik olanlarda ve göç edenlerde kültürlerini muhafaza etme konusunda ortak bir tepki ortaya çıkıyor (Uçan Çubukçu, 2011). Romanlar kendi aralarındaki işbirlikçi davranışlarıyla kültürel varlıklarını muhafaza etmekte ve kültürlerini sürdürmektedir. Ancak

yer aldıkları toplumun kültürel aktivitelerine dâhil olmada karşılıklarına maniler çıkmaktadır. Kendi kültürlerini muhafaza ederek toplumla kaynaşmamaktadırlar.

2. 2. Romanlarda Evlilik ve Aile Yapısı

Romanlarda evlilik önemli bir kurum olarak görülmekte ve boşanma ya da nikâhsız yaşamaya olumsuz bakılmaktadır (Kolukırık, 2004). Romanların evlilik yapısı anlayışında çoğunlukla tek eşlilik kabul görmektedir. Hastalık, geçimsizlik ve yeni bir eş adayı durumunda ikinci ve üçüncü evlilik gibi durumlar oluşabilmektedir. Kolukırık'ın romanlarla yaptığı bir araştırmada erkek katılımcıların “Çingene kadını kırk gün dayak yese babasının evine dönmez” anlayışı tek eşlilik arzusunun şartlar ne kadar kötü olursa olsun devam ettiğini göstermektedir (Kolukırık, 2004).

Bu aile yapısını, anne, baba, çocuklar, büyükanne ve büyükbaba teşkil etmektedir (Özkan, 2000). Türkiye genelindeki gibi çekirdek aile yapısına sahip olsalar bile çocuk sayıları genellikle daha çoktur ve hanedeki kişi sayısı Türkiye ortalamasının üzerindedir (Taylan, 2016). Kolukırık'ın Roman ailelerle yaptığı bir araştırmada aile büyüklüğü üç ve dört kişilik olarak tespit edilmiştir. Beş veya daha fazla kişi sayısına sahip ailelerin orta yaş grubu olduğu görülmüştür. Araştırmada kalabalık nüfusa sahip ailelerin ise genellikle anne ve babasına bakan aileler olduğu bulunmuştur (Kolukırık, 2004). Roman aile üyelerini değerlendirdiğimizde;

Roman ailelerinde erkek çocuklar sıklıkla bohçacılık işi yapan annelerinin yanında gitmektedir. Erişkin olan kız kardeşlerinin idaresi görevini de yürütmektedirler. Kız çocukları konakladıkları yerde yemek ve temizlik gibi işlerle uğraşmaktadırlar. Roman çocukları sıklıkla simit satıcılığı, ayakkabı boyacılığı ve dilencilik yaparak aileye mali açıdan fayda sağlamaktadır. Bundan dolayı Roman ailelerinin fazla çocuk sahibi olmaları mali açıdan zorluk yaşatmamaktadır (Özkan, 2000).

Romanlarda genç kız tek başına bir yere gönderilmez. Tanımadığı erkeklerle konuşmaz ve çalışamazlar. Erkek kardeşi veya yakın bir akrabası yanında olursa ancak çalışabilirler. Daha ziyade dans edebilir, çiçekçilik yapabilir veya dilenebilirler (Özkan, 2000).

Romanlarda kadınlar, falcılık, büyücülük, bohçacılık, çiçekçilik ve temizlikçilik gibi işlerde çalışmaktadırlar. Kadınlar işin büyük kısmını yapmaktadırlar (Özkan, 2000).

Roman ailelerinde birtakım geleneksel kurallar bulunmaktadır. Bu kurallar etrafında erkekler de üzerlerine düşen görevi yaparlar. Kurallar dâhilinde erkekler aile reisidir. Aynı zamanda da evdeki otoritedir. Ailenin diğer fertleri babanın otoritesine uyarlar. Göçer

Romanlarda kalınacak yer, göç vakti ve gidilecek yerin belirlenmesi, yeme-içme malzemelerinin tedariki ve göçebeliğe uyan meslekleri yapmak da erkeklerin görevleri içerisinde. Yerleşik durumda olanlar da ise, daha ziyade simit satıcılığı, ayakkabı boyacılığı, seyyar satıcılık ve müzisyenlik gibi işlerle meşgul olmaktadır (Özkan, 2000).

Yaşlılar, Romanlarda yaşlıların saygın bir yeri bulunmaktadır. Bu durum hem yerleşik yaşama geçmiş olanlar hem de göçebe olanlar için geçerlidir (Özkan, 2000).

2. 3. Erken Evlilik Olgusu

Romanlar genellikle dar gelirli, ikamet ettikleri sosyal alanın en az gelirli kültürel topluluklarındandır. Bilhassa sosyal, kültürel ve ekonomik açıdan şanslı olmayan toplulukları arasında görülmektedir. Romanlar, dünyada ve Türkiye’de hem geçmişte hem de günümüzde ikamet ettikleri yerin en fakir, noksan ve negatif şartlarda hayatlarını sürdüren gruplar içerisinde. Romanlar kenar semtlerde, olumsuz şartlarda hayatlarını devam ettirmektedirler (Genç, Taylan ve Barış, 2015).

Günümüz şartlarında Romanların pek çoğu farklı ve düşük konumlu işlerde çalışmaktadırlar. Genel manada teknolojik ilerlemeye uyum sağlayamadıkları, global sistemlere dahil olamadıkları bundan dolayı da sosyal ve ekonomik hayatlarında pek çok sıkıntı çekmektedirler (Kolukırcık, 2004).

Genel manada eğitim seviyesi ve bilhassa okuma yazma düzeyi oldukça azdır. Romanların pek çoğunun okuma yazması yoktur. Pek çoğu da ilkokul bitirenlerden meydana gelmektedir. Aileler çekirdek aile yapısına da sahip olsa da çocuk sayısının fazla olmasından dolayı evlerdeki birey sayısı Türkiye ortalamasından fazladır.

Romanların yaşadığı çok fazla problem vardır. Bu sorunlar içerisinde, ötekileştirme, ayrımcılık, fakirlik, işsizlik, eğitim düzeyinin az olması, kayıt dışı istihdam (Genç, Dalkılıç, 2013), suça katılım oranı, madde bağımlılığı, okul hayatını bırakma, sokakta hayatını sürdürme, sokaklarda çalışma, yaşama standartlarının düşüklüğü, sağlık problemleri, ev problemi vb. belirtilebilir. Bunlar Romanların karşılaştığı çok mühim sosyal problemlerdir.

Romanların önemli problemlerinden biri de erken yaşta yapılan evliliklerdir. Uluslararası kayıtlara göre, on sekiz yaş altı gerçekleştirilen evlilikler erken olarak tanımlanmaktadır. Kişinin psikolojik ve fizyolojik ilerlemesini bitirmeden gerçekleştirilen evliliklerin önemli bir bölümü kişinin rızası haricinde yapılmasından dolayı erken ve zorla gerçekleştirilen evlilikler şeklinde nitelendirilmektedir.

Bireylerin henüz yetişkinliğe geçmeden yaptıkları evlilikler, bilhassa kadınların sosyal alandaki konumuna daha da zarar vermektedir. Kadınların hayattaki olanaklarının ve seçimlerinin azalmasına neden olmaktadır. Tüm bunlara karşın geleneksel kültürel hususları olan toplumlarda erken yaşta yapılan evlilikler bir problem olarak görülmemektedir (Aydemir, 2011). Geleneksel kültür, nesiller öncesinden sürdürülen uygulama törenleri sorgulamadan içselleştirmekte ve devamlılığını sağlamaktadır. Türkiye’de geleneksel kültür etkilidir. Dolayısıyla çocuk evlilikleri Türkiye’de uzunca bir süredir süregelen bir durumdur.

Türkiye geneli erken evlilik yüzde 20 gibi bir orana sahiptir. Erken evlilik durumu bilhassa kızlar için sorun olmaktadır. Bundan dolayı konu “çocuk gelin” problemine doğru gitmektedir. Erken evliliklerin sosyo-ekonomik, sosyo-kültürel, cinsiyet eşitsizliği, ataerkil aile yapısı, eğitim seviyesinin azlığı şeklinde pek çok sebebi bulunmaktadır (Aydemir, 2011).

Türkiye’de erken yaşta yapılan evliliği normalleştirilme eğilimi bulunmaktadır. Bu durumda geleneksel ve ataerkil aile düzeni etkilidir. Fakat Türkiye “Çocuk Hakları Sözleşmesi” ve “Kadına Yönelik Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi”ne imza atmıştır. Dolayısıyla çocukların erken dönemde evlendirilmesi halinde uluslararası kurallar ve yasaların çiğnenmesi mevzu bahis olmaktadır (Çakır, 2013). Erken yaşta yapılan evliliklerle (bilhassa kız çocuklarının) yaşama ve ilerleme hakkı, sağlık hakkı, eğitim görme hakkı, her türlü ihmal ve istismardan muhafaza hakkının çiğnenmesi durumu ortaya çıkmaktadır.

Türkiye’de erken evliliğin en fazla ortaya çıktığı yer sosyal gruplar, kırsal yerler, Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesi ve Romanlardır. Romanlarda erken yaşta yapılan evlilik sayısı fazladır. Yapılan alan araştırmalarında Romanlarda evlilik yaşı, 15-15 yaş arasındadır (Boran vd., 2013). Romanlarda bilhassa kızlarda erken yaşta yapılan evlilikler, Türkiye geneline göre fazladır. Bu durumda bilhassa sokaklarda çalışma ve eğitim hayatından ayrılma halleri etkilidir. Erken yaşta yapılan evliliklerin psikolojik ve sosyolojik pek çok olumsuz neticesi bulunmakla beraber, yapılan pek çok çalışmada da belirtildiği üzere bilhassa kız çocuklarının eğitim hayatından ayrılma ve okulu bırakma gibi neticeleri vardır. Bununla birlikte erken yaşta yapılan evliliklerin sokakta çalışma arasında da bir ilişki bulunmaktadır. Roman mahallerinde gerçekleştirilen araştırmalarda bilhassa erken yaşta evlenen erkeklerin evlerini geçindirmek amacıyla kayıt dışı sahalarda veya sokakta çalıştıkları belirlenmiştir (Taylan ve Barış, 2015).

Kocaeli Romanlarıyla yapılan bir araştırmada erken yaşta yapılan evlilik oranının yüzde 34,3 olduğu belirlenmiştir. Erken yaşta evlenen kızların oranı yüzde 47,6 civarındadır.

Roman kızların hemen hemen yarısı on sekiz yaşının altında evlenmektedir. Kocaeli Romanlarında yapılan en erken evlilik yaşı 13'tür. 15 ve altındaki yaş aralığında evlenenlerin oranı yüzde 13,6 civarındadır. 16-17 yaş aralığında evlenenlerin oranı ise yüzde 20,7 civarındadır (Taylan ve Barış, 2015).

Erken yaşta evlilik oldukça önemli bir konudur. Çok derin etkileri bulunmaktadır. Bu konu toplumda öteki toplumsal sınıflara göre zor durumda olan Romanların günümüzde bile yaşadığı pek çok problemin temelini oluşturmakta ve problemlerin daha fazla belirginleşmesine, tekrar türemesine sebep olmaktadır (Taylan ve Barış, 2015).

2. 3. 1. Evlilik ve Türleri

2. 3. 1. 1. Evlilik Tanımı

Evlilik içinde bireylere toplumsallaşma ve kişilik gelişimleri için gerekli olanaklar sağlanmaktadır. Bununla birlikte eşlerin birbirleri ile ilişkisini, akrabalığı, soy devamını büyükölçüde tanımlayan ve kontrol eden bir kurum olma özelliği de taşımaktadır.

Bilton ve diğerleri (2003, s.7), evliliğin toplumdaki bireylerin cinselliğini ve üremesini kontrol altına almak amacı ile ortaya çıkmış olduğu görüşünü ortaya atmıştır. 15 ile 17. yüzyıllara kadar ailenin dini ya da kurumsal olarak önemli görülmemiş olmasına rağmen evliliğin o tarihlerde bile sosyal ilişkilerin merkezinde olduğuna değinilmektedir.

Evlilik; iki farklı cinsiyetin birbirlerini onaylayarak destek olmaları, aynı hayatı ve içerdiği sorumlulukları paylaştıkları; sosyal olarak çerçevenmiş hukuki temeli de olan bir ilişki türüdür (Atabek, 1989). Özügürlü (1990) ise evliliği; insanoğlunun soyunu devam ettirebilmek adına oluşturduğu, insanın düzen ihtiyacına ve sosyal kriterlere uyum sağlaması için gereklilik içeren bir kurum olarak ifade etmiştir.

2006'da Aksoy evliliği toplumsal yapının özelliklerini taşıyan ve bu yapının ihtiyaçlarının giderildiği bir sosyal kurum olarak tanımlamış; evliliğin aile kurmak, karşı cinsten iki kişinin birlikte olması ve var olunan sosyal yapının resmi ve resmi olmayan özelliklerini temsil etmek gibi özellikleri olduğunu belirtmiştir. Evlilik; bireylerin toplumsal yaşama uyumlu, sosyal düzenin sürekliliği için gerekli olan kimlik temsillerinin yerine getirilmesini sağlayan kontrol mekanizması işlevi görmektedir (s. 75).

Evlilik, sosyal gruplardan en küçüğü olarak sosyalizasyon sürecinin temelinde yer almakta ve sadece bireyler arası değil, aileler arası bir sözleşme niteliği taşımaktadır. Nitekim Türkiye'de sosyal bir sorun olan erken evliliğin görülme nedenlerinden biri, bu akrabalık

bağlarını kuvvetlendirme sözleşmesi anlayışıdır. Çoğu erken evlilik durumunda ailelerin evlenecek ya da evlendirilecek bireylerin düşüncesini önemsemeden bu evliliklere karar vermiş ve vermekte olması bu görüşü destekler niteliktedir. Evliliğin yapısını doğru şekilde açıklayabilmek için onun biyolojik, psikolojik, sosyal ve kültürel etkileşimlerini iyi analiz etmek gerekmektedir. Eşleşme biyolojik bir ihtiyaç olarak görülmekte ve bu ihtiyaç, sosyal ve kültürel temellere dayandırılarak yasal sınırlar içinde giderilmesi evlilik ile gerçekleşmektedir. Eşleşme biyolojik bir unsur olması, evliliğin kültürel bir olgu olduğu gerçeğini değiştirmez. Kültür adı verilen kavramın, erkek ile kadın arasında gerçekleşen çekimi aile kurumu haline getirdiği söylenebilir. Evlilikteki standartları belirleyen unsurların temelinde kültürler bulunuyor olsa da insanın kişiliğinde bulunan iletişim şekli ve sorun çözme tarzı, düşünce biçimi gibi olgular da bu standartların belirlenmesinde etken faktörlerdir. Evlilik, sosyal nitelikleri olan bir Evlilik, sosyal nitelikleri olan bir kurumdur ve bu kurum içerisindeki tarafların anlaşma içinde olması ile işleyen bir birliktelik haline getiren faktörler de bunlardır (Tarhan, 2006, s. 14).

Evlilik eşlerin ve çocukların hak ve yükümlülüklerini belirleme noktasında tek başına bir işleve sahip değildir. Hak ve yükümlülükler genellikle toplumsal yasa, inanç ve gelenekler ile belirlenmektedir. Erken evliliklerde de bu gelenek, inanç ve toplumsal yasalar etkili olmakta, dolayısıyla da erken evlilik deneyimine sahip bireyler, evliliğin bir bölümünde yasal eş olma haklarından faydalanamamaktadır.

2.3.1.2. Evlilik Türleri

Türkiye’de birçok farklı evlenme biçimlerine rastlanılmaktadır. Görücü usulü ile evlenme, başlık parası karşılığında evlenme, berdel evlilik, para karşılığı evlenme, beşik kertme evliliği, kan bedeli olarak evlenme, kuma getirme yoluyla evlenme, levirat, baldızla evlilik ve akraba evliliği bunlar arasında en sık karşılaşılanlardır (Özkalp, 2011, s. 135-136).

Görücü Usulü ile Evlenme

Genellikle gelenek ve göreneğin diğer etmenlerden daha ağır bastığı ve önemli olduğu kesimlerde görülen bir evlenme şeklidir. Bu evlenmede söz daha çok aile fertlerindedir. Evin oğlunun evleneceği kız genellikle annesi, babası veya diğer yakınları tarafından seçilmektedir. Evlenecek gençten ziyade ailenin diğer fertlerinin onayının alınması gerekmektedir (Sezen, 2005).

Başlık Parası Karşılığında Evlenme

“Başlık”, damat veya ailesi tarafından gelinin ailesine yapılan bir çeşit ‘evlilik ödemesi’ olarak tanımlanabilir (Erdentuğ, 1991). Başlık ödemenin hısımlık yolu ile birleşecek olan ailelerin sosyo-ekonomik durumlarını sembolize etmenin yanı sıra; gelin ve damat aileleri arasında ekonomik bir bağ kurarak evliliğin daha istikrarlı olmasını sağlamak, gelinin ailesine, kızları yerine, gelin alacak bir araç sağlamak gibi birçok görevi vardır. Kadına biçilen değer, başlığın miktarı ile ölçülmektedir. Söz konusu kadının kendi değeri değil; evlendiğinde ailesi tarafından kaybedilecek olan maddi ve manevi değerlerdir. Aslına bakılırsa bu görüş evlenecek kadının aile evinden koca evine transfer edildiği, kendi ailesini bırakıp eşinin ailesine gittiği düşüncesidir. Başlık parası âdetinin bu sebeple günümüzde hala geçerliliğini koruduğu söylenebilir. Kız ile evmek isteyen erkeğin ya da onun ailesinin kızı verdiği değer ölçütü olarak maddiyat işin içine girmekte ve bu şekilde açıklanması beklenmektedir. Başlık parasının miktarının bir şeref meselesi olarak görülmesi ve başlık parasının yüksek miktarda olmasının iki tarafa da itibar ve yüksek bir sosyal statü kazandıracığına dair bir inanç hâkimdir ve başlık parası ne kadar yüksek olursa, aile o kadar soylu olur bakış açısı ile hareket edilmektedir.

Berdel Evlilik

Bu evlilik tipinde evlenecek iki erkek, evlilik çağındaki kız kardeşlerini değiştirirler. Aynı yaşta oğlu ve kızı olan iki aile, aralarında anlaşarak kızlarını, oğullarına alacakları kızın ailesine verirler yani değişim yaparlar (Balaman, 2002, s. 43).

Para Karşılığı Evlenme

Ağırlıklı olarak sosyo-ekonomik anlamda kötü durumda olan aileler arasında gerçekleştirilmektedir. İlköğretim çağındaki çocukların okula gönderilmemesi yahut okuduğu sınıftan alınıp belli bir miktar para karşılığında evlendirilmesidir ve aslına bakılırsa bu durum tam manasıyla “Çocuk” olarak nitelendirilecek yaşlardaki kızların yaşı ilerlemiş ya da belli bir engele sahip erkeklere satılması şeklinde gerçekleştirilmektedir (Sezen, 2005). Bunun yanısıra ülkenin batısındaki büyük şehirlere yerleşmiş ve belli bir işe düzene sahip olmuş bazı zengin ailelerin zihinsel ve bedensel engelli çocukları için ülkenin doğusundaki kırsal bölgelerden kız çocuklarını satın aldıkları ve oğullarını bu çocuklarla evlendirdikleri de görülmektedir.

Beşik Kertme Evliliği

Türkiye’de sık karşılaşılan bir evlenme şekli “beşik kertme” (Sezen, 2005) evliliğidir. Altında birçok psikolojik sosyal ve ekonomik faktör olan bir evlilik türüdür. Genelde aynı gün doğmuş kız ve erkek çocukların aileleri arasında verilen karar ile ortaya çıkar. Çocuklar daha beşiktheyken beşiklerine birer işaret vurulur ve bebeklerin hiçbir şeyden haberi yokken aile arasında nişan türü bir tören gerçekleştirilir. Kız ve erkek çocuğun aynı gün doğmuş olması bir kriter değildir, erkek çocuk kızdan daha büyük olabilir ama çocukların yaşlarının ikiden küçük olması gerekmektedir. Törelere ağır bastığı Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesinde daha sık görülen beşik kertmede aileler, beşik kertmeye karar verdiklerinde sade bir tören yaparlar. Bazı yörelerde bulunulan köyün yahut ilçenin imamı da dâhil edilir ve yapılan tören yarım bir nikâh niteliği taşır (Sezen, 2005).

Kan Bedeli Olarak Evlenme

İki aileden birinin çocuğunun diğer aile bireylerinden biri tarafından öldürülmesi sonucunda, ölen kişinin kanına karşılık olarak öldüren kişinin ailesinin verdiği para, altın, ev, tarla ile birlikte bir kız çocuğunun da o aileden biri ile evlendirilmesidir. Kan davası olgusunun devam ettirilmemesi için yapıyor olsa da oldukça ilkel bir evlendirme şeklidir ve altında eğitimsizlik yatar (Sezen, 2005).

Kuma Getirme Yoluyla Evlenme

Erkeğin ilk eşi, ikinci eş geldikten sonra arka planda kalmama dürtüsü ile “kuma” veya “çocuk anası” olarak ifade edilen ikinci eşi bizzat kendisi bulur. İlk eş tarafından seçilen kadın “kayın valide” gözüyle baktığından ilk eş de kendisini “büyük anne” olarak kabul eder. Bu kabul sonrasındaki tavır ve hareketlerini de ona göre şekillendirerek aile içindeki yerini sağlama alır (Sezen, 2005).

Levirat

Levirat, İslam öncesi Türk topluluklarında da var olan bir uygulamadır. Bu adet İslam sonrasında da sürdürülmüştür (Doğan, 2009). Sosyal psikolojik ve ekonomik sebeplerle gerçekleştirilen bir evlenme türüdür. Töre olgusundan kaynaklanmakta olan bu evlilik şekli, “Namusu bir başkasına kaptırmama” dürtüsü ve amacı ile gerçekleştirilmektedir. Evlilik düzeyini yükseltme, terfi ifadesi olarak kullanılan, Latince "kocanın kardeşi" anlamına gelen “levir” kelimesinden türemiştir (Balaman, 1982).

Baldızla Evlilik (Sorarat)

Eşinin ölümünden sonra dul kalan kocanın eşinin kız kardeşi ile evlenmesidir (Lundberg, 1970, s. 111). Sorarat; annesini kaybetmiş çocuklara annelik yapmak konusunda en yetkin kişinin teyze olacağı düşüncesinden yola çıkılarak yapılmaktadır. Amaç, önceden evlilik yolu ile akrabalık kuran ailelerin bu akrabalık ilişkisini devam ettirmesini sağlamaya yöneliktir (Sezen, 2005, s.189). Burada evliliğin bireysel işlevlerinden çok toplumsal işlevleri ön planda olduğundan bu evliliklerde ailenin kararı daha büyük öneme sahiptir.

Akraba Evliliği

Türkiye'nin şehir ve köylerinde çeşitli fraksiyonlarolarak görülen akrabalık ilişkilerinin toplumdaki olumsuz yansımalarından biri de akraba evlilikleridir. En çok kullanılan tanım ile aile; "Aralarında gerçek bir uzlaşma ve akrabalık bağı olan ve bütün sosyal münasebetleri bir soy etrafında toplanan zümrelerdir. " Bundan dolayı köy yerleri yahut kırsal alanlardaki evliliklerde öncelik, yakın akraba evliliklerine verilmektedir. "Akraba evlilikleri temeline dayanan geniş aileler, kırsal ve geleneksel toplumların oluşturmuş olduğu bir kurumdur. Çok kez akraba evliliklerinin bireyin özgürlüklerini kısıtladığı ve dolayısıyla da toplumun gelişmesinin önüne çıkan bir engel halini aldığı tezi öne sürülmektedir" (Timur, 1979). Doğu ve Güneydoğu Anadolu'nun kırsal bölgelerinde fazlasıyla karşılaşılan bu evlenme şekli, sosyal, psikolojik ve ekonomik sebeplerden kaynaklanmaktadır. Aileden kalacak mirasın yine aile içinde kalması, yakın akrabaların ve kardeş çocuklarının yaşlandıkları takdirde kayınvalide ve kayınpedere daha iyi bakacakları görüşü ve buna benzer sebeplerle bu evlenme şekli tercih edilmektedir.

2. 3. 2. Erken Evlilik ve İlgili Mevzuat

1949 İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi ve 1989 Çocuk Hakları Sözleşmesi gibi uluslararası anlaşmalarda yasal evlilik yaşı 18 olarak belirlenmiştir. Uluslararası anlaşmalarda belirtilen standartlarda 18 yaşın altında yapılan her evlilik erken evlilik tanımına girmektedir. Tüm dünya ile birlikte Türkiye'de de sosyal bir sorun olan erken evlilik, 18 yaşın altındaki birey ya da bireyler arasında kendi istekleri veya aile zoruyla gerçekleştirilen evliliklere verilen addır. Çakmak (2009) erken evliliği deneyimleyen kız çocuklarının 'çocuk gelin', erkek çocuklarının ise 'çocuk damat' olarak tanımlandığını belirtir. Erken evliliklerin resmi anlamda değil, sosyolojik anlamda evlilikler olduğu da belirtilmektedir. Gül ve Dinçer (2009, s. 82), sadece Medeni Kanun'a göre değil, psikolojik olarak da 9-11 yaşlarından 20'li yaşına kadar bireylerin "ergen" kabul edilmekte olduklarını dile getirmiş, bu dönemde bireyin hızlı

fiziksel, zihinsel ve sosyal-duygusal değişmeler yaşamasının aşırı kaygı ve strese neden olduğunu savunmuşlardır. Dünya’da evlilik resmi olarak belirlenmiş ve kayıt altına alınmış bir olgudur. Erken evlilikle ise çoğu zaman bu olgunun dışında kalmaktadır.

Erken kelimesinin 18 yaşından küçüklerle sınırlandırılmasının nedeni 18 yaş altındaki bireylerin hem resmi olarak hem de sağlık açısından evlenmeye uygun olmamalarıdır. Çakmak (2009) sosyologların 14-19 yaş aralığındaki bireyleri toplumsal gelişimlerini tamamlayamamış, toplumsal rollere uyum sağlayamayan, toplumsal olarak olgunlaşmamış bireyler olarak kabul ettiğini dile getirmiştir. Bu bireylere ‘ergen’ denilmektedir. Ergen birey, ne tam bir yetişkin ne de bir çocuktur. Bu dönem çocukluk döneminin bitişi ve fizyolojik olarak yetişkinliğe geçiş süreci arasındaki evredir.

Çocuğun, bağımlı olduğu ilk dönemleri ve sosyalleşme sürecinde kendine özgü kimlik ediniminin sağlıklı gerçekleşebilmesi için çocuğun ihtiyaçlarını sağlıklı bir biçimde yerine getiren bir ailede büyümesi gerekmektedir (Özcebe ve Biçer, 2013). Erken yaşta evlenen/evlendirilen çocukların kendi adölesan dönemini sağlıklı tamamlamamış olmasının yanı sıra, bu evlilikler sonucunda doğan çocukların nasıl bir çocukluk ve adölesans dönemi geçirdiği başka bir sorun olarak ortaya çıkar. Bu araştırmada erken evlilik, toplumsal bir sorun olarak ele alınmaktadır. Çünkü gerçekleştirilen her bir erken evlilik, en az iki neslin büyüme sürecindeki sağlığını etkilemektedir. Kendilerini koruyamayacak yaşta evlendirilen çocuklar, aile içi şiddete de açık hale gelirler. Aile içi şiddet yaşanmasa dahi fiziksel anlamda çocuk gelinler/damatlar için evlilik başlı başına yıpratıcı bir süreç olarak karşımıza çıkmaktadır. Geleneksel olarak kadına biçilmiş olan ev içindeki rollere hazır olmadıklarından ve aslında kendileri çocuk iken karşı karşıya kaldıkları eşlik, annelik, evlilik gibi sorumluluklar ile büyük çöküntü yaşamakta ve bu çöküntü hem fiziksel hem de ruhsal olarak kendini göstermektedir. Kötü hayat şartları içinde olmaları, istismar edilmeleri, aile içinde yaşamış oldukları şiddet gibi olumsuz yaşantılar sonucunda hayatını sürdürebilen bireylerin yanı sıra, yaşadığı tüm olumsuz deneyimler sonucunda yaşamını devam ettiremeyen bireyler de söz konusudur. Geçirmiş olduğu tavmaları atlatamayan bu çocuklar, pek çok intihar vakası ile birlikte anılmaktadır. Çocuk yaşta evlendirilmiş olan kızların yaşadıkları sorunlar bir süre sonra sadece onları değil tüm toplumu ilgilendirmekte ve bununla birlikte toplumsal bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır. Topluma vurulan ağır darbeler olarak nitelendirebileceğimiz bu sorunların kapsamı da oldukça geniştir (Özcebe ve Biçer, 2013).

Ulusal Mevzuatta Erken Evlilikler Türk Medeni Kanunu ve Ceza Kanunu ilgili maddeleri çerçevesinde detaylandırılacaktır. Türk Hukuk sisteminde Anayasanın “Kanun önünde eşitlik” başlıklı 10 uncu maddesine göre;

- Herkes dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşittir.
- Kadınlar ve erkekler eşit haklara sahiptir. Devlet, bu eşitliğin yaşama geçmesini sağlamakla yükümlüdür.
- Hiçbir kişiye, aileye, zümreye veya sınıfa imtiyaz tanınmaz.
- Devlet organları ve idare makamları bütün işlemlerinde kanun önünde eşitlik ilkesine uygun hareket etmek zorundadırlar.

4721 sayılı Türk Medeni Kanunu

Türk Medeni Kanunu’nun; Fiil ehliyetinin genel koşullarını düzenleyen 10 uncu maddesine göre;

- Ayırt etme gücüne sahip ve kısıtlı olmayan her ergin kişinin fiil ehliyeti vardır.

“Erginlik” başlıklı 11 inci maddesine göre;

- Erginlik 18 yaşın doldurulmasıyla başlar.
- Evlenme kişiyi ergin kılar.

“Ergin kılınma” başlıklı 12 nci maddesine göre;

- On beş yaşını dolduran küçük, kendi isteği ve velisinin rızasıyla mahkemece ergin kılınabilir.

Türk Medeni Kanunu evlenme ehliyetinin koşullarından biri olan“yaş” konusunu 124 üncü maddesinde düzenlemiştir. Buna göre;

- Erkek veya kadın on yedi yaşını doldurmadıkça evlenemez. Ancak, hâkim olağanüstü durumlarda ve pek önemli bir sebeple on altı yaşını doldurmuş olan erkek veya kadının evlenmesine izin verebilir. Olanak buldukça karardan önce ana ve baba veya vasi dinlenir.

Türk Medeni Kanunu’nun 126 ıncı maddesine göre;

- Küçük, yasal temsilcisinin izni olmadıkça evlenemez.

Türk Medeni Kanunu'nun 128 inci maddesine göre;

- Hâkim, haklı sebep olmaksızın evlenmeye izin vermeyen yasal temsilciyi dinledikten sonra, bu konuda başvuran küçük veya kısıtlının evlenmesine izin verebilir.

Türk Medeni Kanunu'nun 134 üncü maddesine göre;

- Birbiriyle evlenecek erkek ve kadın, içlerinden birinin oturduğu yer evlendirme memurluğuna birlikte başvururlar.
- Evlendirme memuru, belediye bulunan yerlerde belediye başkanı veya bu işle görevlendireceği memur, köylerde muhtardır.

Türk Medeni Kanunu'nun 142 nci maddesine göre;

- Evlendirme memuru, evleneceklerden her birine birbiriyle evlenmek isteyip istemediklerini sorar. Evlenme, tarafların olumlu sözlü cevaplarını verdikleri anda oluşur. Memur, evlenmenin tarafların karşılıklı rızası ile kanuna uygun olarak yapılmış olduğunu açıklar.

Türk Medeni Kanunu'nun 143 üncü maddesine göre;

- Evlenme töreni biter bitmez evlendirme memuru eşlere bir aile cüzdanı verir.
- Aile cüzdanı gösterilmeden evlenmenin dini töreni yapılamaz.
- Evlenmenin geçerli olması dini törenin yapılmasına bağlı değildir.

Türk Medeni Kanunu'nun belirtilmiş olan ilgili maddelerinde de açıklandığı şekilde ülkemizde hukuken geçerli kabul edilen tek nikâh resmi nikâhtır. Resmi nikâh öncesi gerekli prosedürlerin takip edilmesi ve daha sonra evliliğin nüfus kütüğüne kaydedilmesi gereklidir.

Türk Ceza Kanunu'nun “Reşit olmayanla cinsel ilişki” başlıklı 104 üncü maddesine göre;

- Cebir, tehdit ve hile olmaksızın, on beş yaşını bitirmiş olan çocukla cinsel ilişkide bulunan kişi, şikâyet üzerine, altı aydan iki yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

Türk Ceza Kanunu'nun “Birden çok evlilik, hileli evlenme, dinsel tören” başlıklı 230 uncu maddesine göre;

(1) Evli olmasına rağmen, başkasıyla evlenme işlemi yaptıran kişi, altı aydan iki yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(2) Kendisi evli olmamakla birlikte, evli olduğunu bildiği bir kimse ile evlilik işlemi yaptıran kişi de yukarıdaki fıkra hükmüne göre cezalandırılır.

(3) Gerçek kimliğini saklamak suretiyle bir başkasıyla evlenme işlemi yaptıran kişi, üç aydan bir yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(4) Yukarıdaki fıkralarda tanımlanan suçlardan dolayı zamanaşımı, evlenmenin iptali kararının kesinleştiği tarihten itibaren işlemeye başlar.

(5) Aralarında evlenme olmaksızın, evlenmenin dinsel törenini yaptıranlar hakkında iki aydan altı aya kadar hapis cezası verilir. Ancak, medeni nikâh yapıldığında kamu davası ve hükmedilen ceza bütün sonuçlarıyla ortadan kalkar.

(6) Evlenme akdinin kanuna göre yapılmış olduğunu gösteren belgeyi görmeden bir evlenme için dinsel tören yapan kimse hakkında iki aydan altı aya kadar hapis cezası verilir.

Kanun maddelerinin ifade ettiği üzere halk arasındaki resmi nikah dışında hiçbir nikah geçerli değil aynı zamanda cezalandırılmaya tabidir. 2-6 aylık hapis cezası ile cezalandırılmaları söz konusudur.

5395 sayılı Çocuk Koruma Kanunu

5395 sayılı Çocuk Koruma Kanunu çocuğu, “daha erken yaşta ergin olsa bile, 18 yaşını doldurmamış kişi” olarak ifade etmektedir. 18 yaşını doldurmamış vatandaşlar; bedensel, zihinsel, ahlaki, sosyal ve duygusal gelişimini tamamlamamış, ihmal veya istismara açık bireylerden saymakta ve bu bireyleri “korunmaya ihtiyacı olan çocuklar” olarak belirtilmektedir.

Çocuk Koruma Kanununun 3 üncü maddesine göre;

- Çocuk: Daha erken yaşta ergin olsa bile, 18 yaşını doldurmamış kişiyi; bu kapsamda, Korunma ihtiyacı olan çocuk: Bedensel, zihinsel, ahlaki, sosyal ve duygusal gelişimi ile kişisel güvenliği tehlikede olan, ihmal ve istismar edilen ya da suç mağduru çocuğu ifade eder.

2. 3. 2. 1. Dünyada Erken Evlilik

Erken evlilik, bulunduğu her toplumda sosyal bir sorundur. Türkiye’de ve Dünyada değişen oranlarla birlikte erken evlilikler görülmektedir. Erken evliliğin anlaşılmasını amaçlayan bu çalışmada erken evlilik deneyiminin nasıl anlamlandırıldığı ve küçük bedenlerin büyük sorunlar ile baş etme yollarının neler olduğu önemli görülmüş ve buna

yönelik veriler toplanmıştır. Erken evlilik psikolojik, sosyolojik ve fizyolojik gelişimlerini tamamlamayan çocukların büyümesinin hızlandırılmış halidir. Bu evliliklerle bireyin toplumsal beklentilere daha çok uyum sağlaması beklenmektedir. Bu beklentiler daha çok; kadınlık, erkeklik rolleri ve temsilleri olarak karşımıza çıkmaktadır. Erken evlilik, temsil edilmesi beklenen toplumsal cinsiyet kalıplarının öğretileceği yerdir. Evliliğin toplumda kadın ve erkeğe rol, statü kazanımı sağlaması ise erken evliliğin gerçekleştirilme nedenlerinden biri olarak karşımıza çıkmaktadır. Evlilik, toplumun benimsediği rolleri; kadına ev işleri, çocuk bakımı gibi görevler olarak kabullendirirken; erkeğe de hâkim olmayı, yer edinmeyi, ev geçindirmeyi görev olarak kabullendirmektedir. Bu nedenle kadın ve erkek kimlik temsili için bireylerin içinde buldukları geupların içinde başarılı rol edinimleri gerekmektedir. Erken evliliklerle gerçekleştirilmek istenen de başarılı kadın-erkek temsillerini ortaya çıkarmaktır. Evlilik bireylere çeşitli ev içi roller yükler ve erken evliliklerle, çocukların hazırlıklı olmadıkları bu ev içi roldeğişimini edinmeleri beklenir. Aydemir (2011), bu rol ediniminin ve çocukluktan karı-kocalığa, anne-babalığa geçişin çocuk gelin/damatların gelişimsel, eğitimsel ve sosyal nitelikli çeşitli fırsatlardan mahrum kalması ile birlikte cinsel istismara, şiddete ve yoksulluğa açık hale gelmesine de neden olduğu görüşündedir. Çocuk gelin/damatlar sosyal hayat içerisinde kendilerini her şeye rağmen bu rol değişimine adamaktadırlar. Çoğu zaman bu durum, bireyler için bir var olma savaşı halini almaktadır.

Erken evlilikler Dünya’da ilk kez çocuk haklarının korunması çerçevesinde ele alınmıştır. Milletler Cemiyeti 26 Eylül 1924’de Çocuk Hakları Cenevre Bildirgesi’ni kabul etmiş, 1948’de Birleşmiş Milletler Genel Kurulu tarafından kabul edilmiş olan İnsan Hakları Evrensel Sözleşmesi’nde çocukların hak ve özgürlüklerine yeteri kadar yer verilmediği düşünüldüğünden çocuklarla ilgili özel durumlar ve özel olarak korunmaya ihtiyaç duymaları gibi sebepler ile sadece çocuklar ile ilgili ayrı bir belge hazırlama işine girişmişlerdir. 20 Kasım 1959 yılında Birleşmiş Milletler Genel Kurulu, 78 ülkeden temsilcilerin katıldığı genel oturumda Çocuk Hakları Sözleşmesi’ni oy birliği ile kabul etmiştir. 1962 yılında Birleşmiş Milletler Genel Konvansiyonu ise, daha sonar CEDAW (Kadına Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi) ile çocuk haklarını ele almış, 20 Kasım 1989’da Birleşmiş Milletler Genel Kurulu’nda Çocuk Hakları sözleşmesini oy birliği ile kabul edilmiş olup 28 Ocak 1990 tarihinde imzaya açılmış olan sözleşme, aynı gün 61 ülke tarafından imzalanmıştır. 2 Eylül 1990’da 20 ülke tarafından onaylanmış ve uluslararası bir yasa niteliği ile yürürlüğe girmiştir. Evrensel çocuk haklarının yanısıra tüm ülkelerin medeni kanunlarında evlenme yaşı 18 olarak kabul edilmiş ve 18 yaş altındaki bireyler çocuk olarak kabul

edilmiştir (Aydemir, 2011) Tüm bu sözleşme ve yasalar, erken evliliklerin önüne geçme konusunda yeterli yaptırıma sahip değildir.

Gelişmişlik düzeyi yüksek olmayan ülkeler, erken evliliklerin yüksek oranda görüldüğü yerlerdir. Sosyal kalkınmanın gerçekleştirilemediği toplumların eğitim ve ekonomi seviyesi gelişmemiştir ve bununla birlikte geleneklerinden ayrılamamış bireyler, genellikle bu uygulamayı sürekli hale getirmektedirler. Eğitim seviyesinin düşüklüğü ve bilgiye ulaşmanın kısıtlı olduğu yerlerde bulunan bireylerin, erken yaştaki evliliğin çocukların üzerinde ne gibi olumsuz etkilere sebebiyet vereceğinden bihaber olmaları ve yaşamsal öncelikleri ile algılarının bu evliliklerin ortaya çıkmasını sağladığı düşünülmektedir (Aydemir, 2011).

Birleşmiş Milletlerin hazırladığı 2011 yılı Nüfus Raporu sonucunda, erkek çocukları için evlilik yaşı 180 ülkede 18 yaş ya da daha büyük olmaktadır, 8 ülkede izin gerekmeden 18 yaşından küçük erkek çocuklar evlilik yapabilmekte, 105 ülkede ise 18 yaşından küçük erkek çocukları izin ile evlenebilmekte oldukları görülmüştür. Bunun yanısıra 23 ülkede 15 yaş altında olan erkek çocukların ise evliliği resmi izinle gerçekleşebilmektedir. Erken evliliklerin ortaya çıkmasında birçok sorun etkili olmakta ve bu sorunlar ülkeden ülkeye, kültürden kültüre farklılıklar göstermektedir.

2. 3. 2. 2. Türkiye’de Erken Evlilik

Erken evlilik, sadece Türkiye’de değil, dünyada da varlığını sürdüren ve geçmişten günümüze uzanan, kültürel olarak inşa edilmiş bir sorundur. Boran ve diğerleri 2013’te yaptıkları çalışma ile çocuk evliliklerini diğer bir ifade ile erken evlilikleri, 18 yaş altındaki çocuğun fiziksel, fizyolojik ve psikolojik olarak evlilik ve çocuk sahibi olmak gibi sorumlulukları taşımaya hazır olmadan yapılan evlilik olarak tanımlanmaktadır. Erken evlilikler Türkiye’de sosyal bir sorundur. Fakat toplumun geleneksel ataerkil bir yapıya sahip olması sebebiyle erken evlilik normal olarak algılanmaktadır. Burcu ve diğerlerinin 2015’teki çalışmalarında da da vurguladıkları gibi bu algının arka planında tarihsel, sosyal geleneksel uygulamaların geçmişten günümüze dek gelmesidir. Erken evlilikler genellikle dini ve geleneksel ritüellerle gerçekleştirildiğinden dünyadaki net oranlara ulaşamamaktadır. Yasal zorunluluklara rağmen gayri resmi olan bu evlilikler belgelendirilememekte ve kayıt altına alınamamaktadır. Bunun en önemli nedenlerinden biri de erken evliliklerin kayıtlara geçen vakalar dışında yansıtılmamasıdır. Bu sebeple erken evliliklerle ilgili güvenilir ve sağlıklı istatistikler elde edilememektedir.

2. 3. 3. Erken Evlilik Nedenleri

Erken evlilik nedenleri bölgeden bölgeye, toplumdaki topluma, etnik gruplara göre farklılıklar gösterebilmektedir. Bununla birlikte erken evlilik daha çok geleneksel özellikler taşımaktadır. Bu özellikler erken evliliğin devamlılığını sağlamak açısından büyük etkiye sahip olan ataerki yapı olarak karşımıza çıkmaktadır. Erken evliliğin geleneksel ataerki toplumlarda gerçekleşmesinin en önemli nedenlerinden birinin toplumsal cinsiyet eşitsizliği olduğu bilinmektedir. Bu toplumlarda bir değere sahip olmayan çocukların erken evliliğe zorlanması ya da kaçış yolu olarak bu evlilikleri seçmesi de eğitim seviyesinin düşük olması ile doğrudan ilişkilidir. Her toplumda adetlerin ve pratiklerin uygulanışı ile giderek gelenekleşmesini sağlayan bilinçli ya da bilinçsiz bireyler mevcuttur. Söz konusu erken evlilik olduğunda, geleneksel ataerki aile yapısına sahip toplumlarda aile reisleri ailedeki diğer bireyler adına kararlar almakta ve uygulamasını sağlamaktadır. Bu geleneksel yapı erken evliliğin sürekliliğinde de önemli bir etmen olarak karşımıza çıkmaktadır. Erken evliliklerdeki bir diğer etken ise toplumsal baskıdır. Eğitimsizlik, ekonomik koşullar, başlık parası ve akrabalık gibi sosyal ve ekonomik kökenli oluşumlar da erken evliliğin nedenleri arasındadır. Eğitim yetersizliği, statü kazandıran bir işe, mesleğe sahip olamama gibi özellikler bağımlı ilişkileri güçlendirerek, erken evlenmelerde etkili olmaktadır (Aydemir, 2011).

Bingöl, 2014 (s.109) yılında yapmış olduğu çalışmada aile ve ataerki geleneklerin; toplumsal cinsiyetin var edildiği ve farklı farklı uygulamalarının varlığını sağlayan kaynaklar olduklarını belirtmektedir. Türkiye'deki ataerki egemen yapı ise bu görüşü destekler niteliktedir. Erken evliliklerden beklentiler de bu yönde olmakta çünkü toplumsal cinsiyet rolleri üzerinden var edilen ataerki yapı toplumsal yaşamın her alanında karşımıza çıkmaktadır. Sadece aile ya da evlilik içerisinde sınırlanmamaya ataerki yapı; iş, okul, özel alan gibi sosyal alanların her birinde yeniden üretilmektedir.

Erken evliliklerde bu rollerin gerekliliğine dair neredeyse sonsuz bir inanç vardır. Fichter (2004, s. 25) de toplumsallaşma sürecinde öğrenilen rollerin, bireyin sosyal grubunda sürekli karşılaştığı roller olmasından dolayı, bireyin sosyal grupta yer alabilmek için bu roller benimsediğine değinir. Evlilik kadının ve erkeğin bulunduğu toplumda rol ve kimlik edinme aracıdır. Erken evliliklerin gerçekleştirilmesindeki önemli etkenlerden biri rol edinimidir.

Ataerki yapıya yapılacak en önemli eleştirilerden biri erken evlilikleri meşrulaştırması ve normalleştirmesidir. Toplumun yapısal değerlerden dolayı çocuk

gelinlerin gözü açılmadan evlendirilmesi, evin yükünü sırtlanması ve öğrenmesi gerekliliğine inanılırken; çocuk damatların aile kurma ve ev geçindirme gibi geleneksel rolleri içselleştirmesini sağlamak amaçlanmaktadır. Ataerkil yapıdaki erkeklik ve kadınlık biyolojik değildir; bireylere gündelik yaşamda empoze edilen roller ve değerler bütünüdür. Bu bağlam üzerinden değerlendirildiğinde erken evlilikler açısından ataerkil egemen yapının devamlılığı için kız yahut erkek fark etmeksizin çocuklar kurban edilmektedirler (Kıran, 2017, s. 3-4).

Toplumsal cinsiyette ataerkil değerlerin hâkim olduğu Türkiye’ de kadın kutsal olarak görülüyor olsa da; ‘kadının kutsallığı erkeğe karşı gelene kadar’ düşüncesi hâkimdir. Erkeğin sahip olduğu güç ise kendininkinden daha büyük bir güçle karşılaşmaya kadardır. Buradan yola çıkarak, erkeklerin daha güçlü olduğu düşüncesine sahip olursa da ataerkil yapının bir güç savaşı olduğu söylenebilir. Bireyin yaşamı çeşitli rollerden oluşmaktadır. Bu roller bireyin yaşamını kolaylaştırdığı gibi zorlaştıran roller de olabilmektedir. Bu nedenle bu rollerin bireyi var eden karmaşık bir kimlik olduğu söylenebilir (Kıran, 2017).

Toplumsal cinsiyet bireyin biyolojik cinsiyetine yöneltilmiş rollerdir. Toplumsal cinsiyet rolleri, bireyin tüm yaşamına etki etmektedir. Toplumsal cinsiyet kadın için evlenmek, çocuk doğurmak, büyütme, ev işlerini yerine getirmek iken; erkek için en önemli işlevi ev geçimini sağlamaktadır. Bu rolleri birey aile içinde görüp taklit etmeye başlar ve bu yolla da içselleştirir. Toplumsal cinsiyet sadece ev içi rollerle sınırlı değildir. Kadın ve erkeğe toplumsal bakış açısı kamusal alanda da devam etmektedir. Kamusal, sosyal ya da özel alanlarda geleneksel anlayışında etkisiyle kadının geri planda olduğu yadsınamaz bir gerçektir (Bora, 2005, s. 37).

Toplumsal cinsiyet eşitsizliği eğitimden iş hayatına hemen her alanda kendini göstermektedir. Kadının dâhil olduğu sosyal alan ve istihdam alanlarında ise erkek ve kadın olmanın avantaj ve dezavantajları görülebilmektedir.

Berktaş (2012, s. 57), dünya’da hiçbir topluluk veya halkın inanç ya da din olgusu olmadan var olmadığını savunur. Ona göre toplumun din algısının göz ardı edilmesi, bu toplumun anlamlandırma sürecinin eksik kalmasına neden olur. Bu nedenle toplumbilimciler, kolektif insan bilincinin olduğu her yerde dinin etkisine değinmektedirler. Özellikle söz konusu evlilik olduğunda bireyler insanlığın her evresinde bir seremoniye ve kutsanmaya ihtiyaç duymuşlardır. Dinin; bireylerin ve bireylerin oluşturduğu toplulukların günlük yaşamlarında göz ardı edilemeyecek bir role ve etkiye sahip olduğu gerçektir. Bununla birlikte din olgusu zaman içerisinde değer halini almaktadır.

İslamiyet öncesi toplumlarda gelenek, görenek ve törelere uygun olarak evlilikler gerçekleştirilmekte, evlilik ve aile bu değerlere göre sergilenmekteydi. Mandaloğlu (2013), İslamiyet öncesi törelere uygun olarak evliliğin gerçekleştirildiğine değinmekte ve nesiller arası aktarımın bu değerlerle sağlandığını belirtmektedir. Evliliklerde töre ve dinin etkisi toplumsal birliğin korunması açısından önem teşkil etmektedir. Bu nedenle Nebi (2014) de uygarlıkların bilimsel, sanatsal ve kültürel gelişiminde dinsel bağların önemli olduğunu vurgulamaktadır. Erken evliliklerin gerçekleşmesinde törelerin ve dinin etkisi, toplumsal birliğin korunması noktasında önemlidir. Çünkü din uygarlıklardaki bilimsel ve sanatsal ilerlemelerde ve kültür gelişiminde aynı ölçüde öneme sahiptir. Erken evliliğin Türkiye’de normal olarak algılanmasındaki en büyük etmenlerden biri dindir. Erken evlilikler genellikle herhangi bir evlilik töreni yapılmaksızın resmiyetin olmadığı ve yasal anlamda bağlayıcı hakları beraberinde getirmeyen dini evlilikler şeklinde gerçekleştirilmektedir ve İslam dininde evliliğin kimlerle yapılamayacağı ve nasıl gerçekleştirileceği belirtilmiştir. İslamiyet’te iç evliliğe izin verilmiş, bunun en önemli nedeni olarak da İslam birliğini korumak gösterilmiştir (Altuntaş ve Şahin, 2011, s. 87).

Erken evliliğin birçok sebebi vardır. Fakat en sık karşılaşılan faktörler ekonomik faktörlerdir. Bazı ailelerin bakış açısında özellikle kız çocukları maddi bir yük olarak görülür. Bu görüş de kız çocuklarını evlendirirken başlık parası istenmesine yol açmaktadır. Bu para, aileye bir kazanç olarak geri dönmekle birlikte ailenin üstündeki yükü de hafifletmektedir. Bu sebepler ile kız çocukları erken yaşlarda evlendirilmektedir. Tüm bu veriler ışığında erken evlenme sıklığının ailenin maddi yetersizlikleri ile doğru bir orantı içerisinde olduğu söylenebilir (TBMM KEFEK, 2009, s. 13).

Ekonomik ve sosyal sebepler dolayısı ile gerçekleştirilen evlilikler daima aile sebebi ile ortaya çıkmaz. Maddi imkânsızlıklardan kaynaklanan sorunlardan bunalmış kız çocuklarının da bu tür erken evlenmeleri onayladığı ve kendi istekleri sonucu evlendikleri bazı örneklerle de karşılaşılmaktadır. Kız çocuklarının erken evlilik yapmalarının altındaki sebeplerden en ağır basanın maddi sebepler olduğunu söylemek mümkündür. Genellikle üniversiteler tarafından yapılmış olan, ulusal ölçekli çocuk gelin araştırmaları bize, çocuk gelinlerin ailenin maddi imkansızlıkları ile doğru orantılı olduğu sonucunu vermektedir. Genellikle Birleşmiş Milletler örgütleri ile Dünya bankası tarafından küresel ölçekli olarak yapılan araştırmalar ise bize, ülkenin gelişmişlik düzeyinin erken evlilikler ile doğrudan bir ilişki içinde olduğunu göstermektedir. (Çakmak, 2009). Dünya Bankası’nın belli aralıklar ile yaptığı Gelir Dağılımı

Araştırmalarına göre az gelişmiş ülkelerde, birçok kız ocuğuerken yaşlarda evlendirilmekte ve bu çocukların öğrenim ve sağlıklı yaşama hakları ellerinden alınmaktadır.

Bu durumun sorumlusu olan unsurlar sadece ekonomik değildir. Bununla birlikte cinsiyetlerin içinde buldukları rollerin oldukça katı olması, eğitime ve üretim kaynaklarına ulaşım konusunda yaşanan zorluklar ve aile güvenliğine tehdit olarak nitelendirilebilecek durumlar gibi unsurlar da yer almaktadır (Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Ulusal Eylem Planı 2007-2013, s. 42).

Toplumsal cinsiyete dayalı bakış açısı ile birlikte bu durumun ekonomik analiz ve planlamalara yeterince yansıtılmaması ve maddi imknsızlık ve yoksulluk sebepleri ile mücadele konusunda yetersiz kalınması da buna katkı sağlamaktadır. Ekonomik gücün kullanımında var olan cinsiyet eşitersizlikleri, ev içi emeğin daha çok kadının üzerinde olması ve bu emeğin cretlendirilmemesi, olumsuz etkiye sahip örf adetler kadının sosyo-ekonomik açıdan güçlenmesini engellemiş bu da yoksulluk kavramının kadınladıştırılmasına zemin hazırlamıştır. Yoksulluğun salt kadın ile özdeşleştirilmesinin hem politik hem ekonomik hem de sosyal dönüşümün bir sonucu olarak ekonomik anlamda geçiş sürecinde bulunan ülkelerde büyük bir sorun halini almıştır (Duyan, 2010, s. 20).

2. 3. 4. Erken Evlilik Sonuçları

Dünya çapında yapılmış çalışmalar ve ortaya çıkan raporlar, erken yaşta yapılan evliliklerin yetersiz eğitimle önemli bir ilişki içerisinde olduğunu ortaya koymuştur. Bu alışma sonuçlarına göre erken evlilik oranı, eğitim seviyesinin düşüklüğü ile doğru orantılıdır. Eğitimsizliğin bir sorun olduğu ve bu sorunun önüne geçilemediği toplumlarda erken evliliğin engellenmesi de oldukça zor olmakta ve hatta imknsız bir hale gelmektedir. Erken evliliğin hem nedeni hem de bu nedene bağlı olarak sonucu eğitimidir. Erken evlilikle mücadelenin en önemli basamaklarından biri de çocukların eğitim almalarıdır (akmak, 2010).

Bazı kültürel sebepler sonucu birçok kesimde kız çocukların eğitimine yatırım yapmak lüzumsuz görülür. Bu bakış açısının altında ise evlendikten sonra aileden ayrılacak kız çocuklarının aileye maddi bir destek sağlamayacağı düşüncesi yatmaktadır. Özellikle maddi yetersizlikler ile boğuşan ailelerin kız çocuklarını okula göndermedikleri, gnderseler de evlendirmek amacı ile daha eğitimlerini tamamlamadan okuldan aldıkları görülmektedir. Türkiye'de erken evlilik yapam çocukların en büyük sorunu eğitim hayatlarının kesintiye uğramasıdır. Eğitim hayatından mahrum edilen çocuklar meslek edinme ve çalışma haklarına

sahip olma konusunda da büyük sorunlarla karşılaşmaktadırlar. Bu da özellikle kız çocuklarının ekonomik anlamda özgürlük kazanmadıklarından maddi yetersizliklerle eğitimsizlikle ve başka bireylere bağımlılık ile mücadele etmek zorunda kalmasına sebep olmaktadır (TBMM Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu, 2010; Çakmak, 2010).

Çocuk yaşta evlenen kız, hem psikolojik hem de sosyal gelişmişlik açısından evlilik kurumunun getirdiği sorumluluk ve dengeyi kaldırabilecek ve aileyi yönetebilecek güce sahip değildir. Bununla birlikte erken evlilik erken anneliği de beraberinde getirdiğinden ve çocuk yaştaki kızların vücutları hamileliğin ve doğumun yükünü kaldırabilecek kadar olunmadığından küçük yaştaki hamilelik ve doğumların anne ve bebek için büyük tehlikeler oluşturduğu bilinmektedir. Çocuk yaştaki evil bireyler aile planlaması konusunda da yeterli bilgiye sahip değildirler. Bu durum da bakamayacakları kadar çok çocuk sahibi olmalarına sebep olabilir. Bununla birlikte genç yaştaki hamileler doğumdan önce gereken bakım hizmetini de yeterli ölçde alamamakta ve hamile olan tüm genç yaştaki bireyler tıbbi anlamda değerlendirildiğine riskli bir grup olarak nitelendirilmektedirler. 15-19 yaş aralığındaki genç kadınların doğum sırasında hayatlarını kaybetme riski, yirmili yaşlardaki kadınlara oranla 2-5 kat daha fazladır. Erken evliliklerde bireylerin HIV/AIDS gibi büyük sorunlara yol açan hastalıklar da dâhil olmak üzere cinsel yolla bulaşan hastalıklara yakalanma ihtimalleri de daha yüksektir. Hamilelik, ergenlik yaşındaki bir genç kadın için çok ciddi psikolojik sorunlara da yol açabilmektedir. Ergenlik çağındaki genç kızın annelik yapabilecek bedensel gelişimi tamamlanmadığından ve çocuğuna bakıp onu büyütebilecek bilgi ile sorumluluğa da sahip olmadığından adolesan annede emosyonel stres ve sosyal açıdan meydana gelen sorunlar ile daha yoğun ve sık karşılaşmakta ve bu sorunlar da bebek, aile ve toplumu da büyük ölçüde etkilemektedir (Öktem, 2010).

Adolesan çağındaki bireyler, toplumsal açıdan değerlendirildiğinde olgunlaşmamış bireyler olarak nitelendirilmektedirler. Bu gruba dâhil olan bireylerin, gereken toplumsal rollere adapte olmakta güçlük çektikleri ve toplumsal gelişimlerini tamamlayamadıkları bilinmektedir. Tüm bu sebeplerden dolayı adolesan çağda evlenen çocukların evlilikten sonra arkadaşlarından uzaklaşmaları, özgüven açısından sorunlar yaşamaları ve toplumsal faaliyetlere katılmaktan da uzaklaştıkları görülmektedir. Bununla birlikte, hem bedensel hem de ruhsal açıdan gelişimini tam anlamıyla tamamlayamamış olduklarından bazı psikolojik ve bedensel rahatsızlıklara yakalanma konusunda risk altındadırlar. Kendisini koruyamayacak yaşta ve eğitim düzeyinde evlendirilen kız çocuklarının eşleri tarafından maruz kaldıkları sözlü, duygusal ve fiziksel şiddetin cinsel şiddet boyutuna da ulaşabilmektedir. Bu tip

evliliklerde meydana gelen geçimsizlikler, şiddet gibi sorunlar sonucunda bireylerde intihar vakaları ve biten evlilikler de görülmektedir. Henüz kendi ergenlik çağını tamamlayamamış bireylerin çocukları da büyük sorunlar yaşayabilmektedirler. Henüz hazır olmadıkları yaşlarda büyük sorumluluklar altına giren bireylerin fiziksel ve ruhsal açıdan çöküntü yaşadıkları da bilinmektedir. Sosyal baskıyı artıran ve kadının evin içinde hapis hayatı yaşamasına sebep olan çocuk yaşta evliliklerin, kadının sosyal statüsünde de düşüşlere yol açtığı görülmektedir (Öktem, 2010).

2. 4. Romanlarda Erken Evlilik

Erken evliliklerin, normal ve meşru olgunun içinde nasıl konumlandığı farkındalık kazanılması açısından önemlidir. Erken evlilik sorununu çözmek amacı ile yapılam hukuki düzenlemeler olsa da, maddi ve sosyal yetersizlik içerisinde olmak ve bireylerin geliştirdiği anlayışlar sebebiyle ortaya çıkan olumsuz durumlar erken evliliği önlemenin önündeki en önemli engellerden biridir. Erken yaşta gerçekleştirilen evliliklerin birden çok sebebi olabilir. Romanların erken yaşta gerçekleştirdikleri evlilikleri zorunlu olarak görmelerinin, farkındalık kazanmayı zorlaştırdığını söylemek mümkündür (Çetin, 2017).

Taylan (2016) Roman ailelerle alan taraması yaparak gerçekleştirdiği çalışmasında Sakarya ili Adapazarı ilçesindeki Romanlarla yüz yüze görüşmüştür. Sonuç olarak en erken ilk evlilik yaşının 12 olduğunu belirlemiştir. Evliliklerin yarısına yakını, 18 yaş altındadır. Kızlar, erkek çocuklarına oranla daha erken evlenmektedirler. Roman çocuklarının evliliklerden dolayı evi geçindirmek için çalışmak zorunda oldukları ve bu yüzden de okula gidemedikleri tespit edilmiştir. Romanlarda çocuk gelinler olgusu temel bir sorun alanıdır. Araştırma sonucunda, erken evliliklerin Romanlarda yaygın olduğu, özellikle kızlarda çok daha yaygın olduğu, erken evlilik yapan çocukların eğitim yaşamından erken koptuğu, okulu terk ettikleri, devam edenlerin ise okul başarısının düşük olduğu tespit edilmiştir.

Roman topluluklarındaki erken evliliğin özellikle sokakta çalışma ve eğitim sürecinden erken kopuş durumlarıyla yakın ilgisi vardır. Erken evliliklerin psiko-sosyal birçok olumsuz sonucu kadar, yapılan birçok araştırmada vurgulandığı üzere özellikle de kız çocuklarının eğitim sürecinden kopuş ve okulu terk gibi sonucu vardır. Ayrıca erken evlilikler ile sokakta çalışma/çalıştırılma arasında da bağ vardır. Genellikle Roman mahallelerindeki saha gözlemlerimizde ve mahalle halkıyla görüşmelerimizde, özellikle erken evlilik yapan erkek çocukların, aile/hane/evlerini geçindirmek için kayıt dışı alan- larda çalıştıkları (çocuk işçiliği) ve ayrıca sokakta çalıştıkları tespit edilmiştir.

Kocaeli romanlarında en erken ilk evlilik yaşı 13'tür. Ortalama ilk evlilik yaşı ise, 20,2'dir. 15 yaş ve altındaki yaşlarda (13-15 yaş aralığı) evlenenlerin oranı, yüzde 13,6'dır. 16-17 yaş aralığında evlenenlerin oranı da yüzde 20,7'dir. Ankete katılanların çoğunluğu ise, 18-29 yaş aralığında ilk evliliklerini gerçekleştirdiklerini ifade etmişlerdir. 30 yaş üzerinde evlenenlerin oranı ise oldukça azdır (%3,8). Dikkati çeken bir husus, Roman ailelerin, kız çocuklarını oldukça erken yaşta evlendikleridir. Erkeklerde ilk evlilik yaşı ortalaması, 21,8 iken -ki bu askerlik dönüşü yaşa tekabül ediyor -kızlarda ise ilk evlilik yaşı ortalama 18,9'dur (Taylan ve Barış, 2015). Roman topluluklarındaki erken evliliğin, özellikle sokakta çalışma ve eğitim sürecinden erken kopuş durumlarıyla yakın ilgisi vardır. Erken evliliklerin psiko-sosyal birçok olumsuz sonucu kadar, yapılan birçok araştırmada vurgulandığı üzere özellikle de kız çocuklarının eğitim sürecinden kopuş ve okulu terk gibi sonucu vardır. Ayrıca erken evlilikler ile sokakta çalışma/çalıştırılma arasında da bağ vardır. Özellikle erken evlilik yapan erkek çocukların, aile/hane/evlerini geçindirmek için kayıt dışı alanlarda çalıştıkları (çocuk işçiliği) ve ayrıca sokakta çalıştıkları tespit edilmiştir (Taylan ve Barış, 2015, s. 56).

Edirne Roman Eğitim Gönüllüleri Derneği saha çalışması sonuçlarına göre erken evlilik sebepleri şu şekilde özetlenebilir:

- Romanlar maddi imkânsızlıklar sebebi ile tek odalı evlerde oturmaktadırlar. Durum böyle olunca evdeki tüm sosyal hayat bu alanlarda geçmekte bu da doğal olarak çocukların cinsellikle erken tanışmasına sebep olmaktadır.

- Ekonomik sorunlar ile boğuşan Romanların üç ve daha fazla çocuğa sahip olması sebebiyle erken yaşta da olsa evlenecek bir çocuğun doyurulacak kişi sayısını azaltması anlamına gelmektedir.

- Özellikle orta öğretim eğitimini tamamlayamayan çocukların erken evliliğe daha yatkın oldukları söylenebilir.

- Anne-babanın da erken yaşta evlenmiş olması sebebiyle erken evlilik çocuklar tarafından olağan karşılanmaktadır fakat eğitim düzeyi yüksek ailelerin çocuklarında erken evliliğe rastlanma oranı oldukça düşüktür.

- Aile büyükleri bazen çocukların erken evlilik yapmasına sebebiyet verecek tutum ve söylemler gerçekleştirebilirler.

- Romanlarda çocuk sevgisi çok büyük olduğundan çoğu aşırıya kaçıp, çocuklarının isteklerini kabullenir ve sorgulamadan kabul ederler.

Erken evlilikler sadece Roman bireylerin sorunu değildir. Babanın hapisanede olması anneye ve çocuklara yeni mağduriyetler oluşturmaktadır. Bu durumun bir an önce dzenlenmesi gerekliliği dikkat çekmektedir.

3. GEREÇ VE YÖNTEM

3. 1. Model

Kocaeli Romanlarındaki erken yaşta evliliklerin tespiti ve aile içi sorunlarıyla ilişkisinin araştırıldığı bu çalışma, betimleyici nicel bir araştırmadır. Araştırmada Kocaeli Romanlarını temsilen Körfez ve İzmit roman mahallelerinden seçilen 100 aileye erken evlilikler ve aile içi sorunlar konularından oluşan anket soruları yüzyüze olarak uygulanmıştır. Anketten elde edilen veriler de temel betimleyici istatistikler ve ki-kare istatistik tekniğiyle analiz edilip, ilgili literatürdeki araştırma sonuçlarıyla karşılaştırmalı olarak yorumlanmıştır.

3. 2 Araştırma Soruları

Kocaeli ili İzmit, Yeşilova ve Körfez ilçelerinde bulunan Roman ailelerin yaşadığı erken evlilik ve aile içi sorunlarına ve bu sorunların çıkış noktalarına odaklanılmış ve bunlar saptanmaya çalışılmıştır.

Kocaeli Romanlarında aile ve evlilik durumları ne şekildedir?

Erken yaşta evliliklerin oranı nedir? Kızlarda ve erkeklerde farklılaşmakta mıdır?

Erken yaşta evliliklerin Roman ailelerde yol açtığı sonuçlar nelerdir?

Erken evlilikler ile aile içi sorunlar arasında bir ilişki var mıdır?

3. 3. Evren ve Örneklem

Araştırma Kocaeli Romanlarıyla sınırlı olduğundan evren Kocaeli ilindeki Romanlardır. Kocaeli ili Romanların yoğun yaşadığı bir yerdir. İzmit, Körfez, Derince, Kandıra'da daha çok diğer ilçelerinde ise az da olsa Roman yaşamaktadır. Örneklem ise Romanların en çok yaşadığı Kocaeli'nin iki ilçesi İzmit ve Körfez ilçelerine bağlı Serdar Mahallesi, Esentepe Mahallesi ve Yeşilova Mahallerinden basit tesadüfi örneklem tekniği ile seçilen 100 haneden 50 kadın ve 50 erkekten oluşmaktadır.

3. 4. Veri Toplama Araçları ve Analiz

Bu araştırmada Romanlarda erken evlilik bilgilerine ulaşmak için veri toplama aracı olarak yüzyüze görüşmeye dayalı anket formu tercih edilmiştir. Araştırmada kişilerin cinsiyeti, eğitim düzeyi, evlilik yaşı, kaç yıllık evli oldukları, çocuk sayısı, nasıl evlendikleri, hanedeki kişi sayısı ilgili Aile Araştırma Anketi'nin demografik bilgilerle ilgili kısmı aracılığıyla yapılmıştır. Araştırmada erken evliliğin getirdiği sorunlar ve bundan bağımsız

olarak hem erken evlilik yapan hem de erken evlilik yapmayan aile içi sorunlar kısmı için ise yine anketin ilgili kısmı kullanılmıştır. Veriler SPSS 22. 00 programında varolan yöntemler ile analiz edilmiş ve kıkare değerleri alınmıştır.

3.5. Araştırmanın Sınırlılıkları

Kocaeli Romanlarındaki erken evliliklerle ilgili yürütülen araştırma Romanların en yoğun olduğu iki ilçenin en yoğun Roman Mahallesi olarak tanımlanan Serdar Mahallesi, Esentepe Mahallesi ve Yeşilova Mahallesi ile sınırlandırılmıştır.

Romanların sorunlarından erken evlilikler konusu merkeze alındığından evli bireylerle araştırma sınırlandırılmıştır.

3.6. Araştırmanın Zorlukları

Araştırmanın yürütülmesi esnasında Roman mahallelerinde mahalle muhtarı ve kanaat önderleri eşliğinde Nisan–Mayıs 2019 tarihlerinde görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Başlangıçta alan taramasına katılma konusunda isteksiz davranmışlardır. İkna edilmesi konusunda zorluk yaşanmıştır. Ayrıca ziyaret edilen hanelerde kimsenin olmaması sebebiyle birçok hane ziyaret edilip az kişiye ulaşılmıştır. Bir diğer zorluk Romanlar dışlanan ve sorun olarak tanımlanan bir kitle olmalarını içselleştirdiklerinden bir çalışmanın konusu olarak görülmek istememekteler bu sebeple ankete katılsalar bile soruları cevaplama konusunda isteksiz davranmışlardır. Fakat kanaat önderleriyle alan taramasına çıkılması çalışmayı bir nebze kolaylaştırmıştır. Son bir zorluk özellikle kadınların okur-yazar oranlarının düşük olması anket sorularını cevaplama zorluk çıkarmıştır.

4. BULGULAR

Bu bölümde Romanların erken evlilikle ilgili değişkenlerinin istatistiksel olarak incelenmesi amaçlanmıştır. Analizler sırasıyla; katılımcıların sosyodemografik bilgilerinin raporlanması, katılımcıların demografik değişkenleri ve 18 yaş altı/ üstü evlenme değişkeni ile evlilik ile ilgili değişkenlerinin nasıl ilişkili olduğunun incelenmesi şeklinde olacaktır.

4. 1. Araştırmaya Katılanların Demografik Özellikleri

Araştırmaya katılan kişilerin demografik bilgilerin sorulduğu sorulara verdikleri yanıtlar doğrultusunda sosyo-demografik değişkenler için betimleyici istatistiksel analiz yöntemi uygulanmıştır. Katılımcıların sosyo-demografik değişkenlere göre dağılımı Tablo 1’de görülebilir.

Tablo 1: Katılımcıların Yaş, Cinsiyet ve Eğitim durumları (n= 100)

Değişkenler		
Yaş	<i>f</i>	%
14-18 yaş arası	6	6
19-25 yaş arası	20	20
26-35 yaş arası	29	29
36-69 yaş arası	45	45
Cinsiyet	<i>f</i>	%
Kadın	50	50
Erkek	50	50
Eğitim	<i>f</i>	%
Okur-yazar değil	35	35
Okur-yazar(diploma yok)	11	11
İlkokul	42	42
Ortaokul	10	10
Lise	2	2

Tablo 1’de de görüldüğü gibi araştırmaya katılan katılımcıların yaşları (*Ort.* = 36.32, *Std.* = 13.16) dört grup üzerinden incelenmiştir (14-18, 19-25, 26-35 ve 36-69 yaş arası) ve 36-69 yaş aralığındaki katılımcıların yüzdesi diğer yaş gruplarına göre yüksek bulunmuştur.

Katılımcıların cinsiyete göre dağılımları ise eşit olmuştur. Katılımcıların eğitim düzeyleri incelendiğinde ise ilkokul mezunu olan katılımcıların sayısı diğer eğitim düzeylerine göre yüksek bulunmuştur. Bu noktada hiç üniversite mezunu olmaması ve lise ya da dengi okul mezunu kişi sayısının oldukça az olması en dikkat çekici verilerdendir. Bir diğer husus ise Türkiye’de okuryazar olmayan oranı %3,5 iken, Romanlarda bu oran %35tir.

Tablo 2: Katılımcıların Gelir Düzeyleri (n=100)

Gelir Düzeyi	<i>f</i>	%
Ortalama Gelir Altı	63	63
Ortalama Gelir Üstü	37	37

Katılımcıların gelir düzeylerine bakıldığında, yapılan çalışmada ortalama gelir 2138,700 TL olarak belirlenmiştir. Ortalama gelirin altında olanlar %63 iken, ortalama gelirin üstünde olanlar %37’dir. Türkiye gelir ortalamasına baktığımızda TÜİK 2018 verilerine göre 1,798 TL’dir. Fakat bu durum aldatıcı olabilir çünkü 2019 yılındaki asgari ücrete gelen zam ile asgari ücret 2020 TL olmuştur. Fakat geçen yılın verisini ele alırsak Romanların ortalama geliri Türkiye ortalama gelirinin üstündedir. TÜİK 2017 Gelir ve Yaşam Koşulları Araştırması sonuçları gösteriyor ki, okuryazar olmayanların % 25,4’ü, herhangi bir okul bitirmeyenlerin % 21,7’si yoksulken, lise altı mezunlarda % 11,7, lise ve dengi mezunlarda % 5,5 oldu. Yükseköğretim mezunları % 1,5 ile en düşük orana sahiptir.

4.2. Araştırmaya Katılanların Ailevi ve Mesleki Durumları

Katılımcıların yaş, cinsiyet ve eğitim değişkenlerine ek olarak meslek ve sosyal güvence verileri için de betimleyici istatistiksel analiz yapılmıştır. Analizin sonuçları Tablo 3’ten incelenebilir.

Tablo 3: Katılımcıların Evlilik Özellikleri ve Mesleki Durumları (n= 100)

Değişkenler	<i>F</i>	%
Meslek		
Kağıt/Hurda Toplayıcısı	19	19
Servis Şöförü	10	10
İşçi	16	16
Çalışmıyor	30	30

Emekli	3	3
Esnaf	10	10
Dilenci	1	1
Pazarcı	7	7
Serbest Meslek	4	4
<hr/>		
Sosyal Güvence	<i>f</i>	<i>%</i>
<hr/>		
SGK	46	46
Yeşilkart	8	8
GSS	2	2
Bağ-Kur	2	2
Yok	42	42
<hr/>		

Tablo 3'ten de görüleceği gibi sahip olunan mesleki durumu çalışmıyor olan ve sosyal güvencesi SGK olan katılımcıların sayısı diğer gruplara göre daha yüksek bulunmuştur.

4. 3. Katılımcıların Nikâh, Evlilik ve Aile Yapısına İlişkin Betimleyici İstatistikleri

Araştırmaya katılan katılımcıların medeni durumu, nikâh ve evlenme şekillerine, evlenmeden önce ve var olan aile yapılarına ve evliliğe atfettikleri değerler gibi diğer değişkenleri incelemek için betimleyici istatistiksel analiz yöntemi kullanılmıştır. Bulgular, Tablo 4 üzerinden incelenebilir.

Tablo 4: Katılımcıların Evlilik, Evlilikte Baskı ve Evlilik Sayısı Durumu (n=100)

Değişkenler		
Medeni Durum	<i>F</i>	<i>%</i>
Evli	89	89
Ayrı/Boşanmış	7	7
Dul	4	4
<hr/>		
Evlilikte Evlenme Baskısı Durumu	<i>F</i>	<i>%</i>
Var	28	28
Yok	72	72
<hr/>		
Evlilik Sayısı	<i>F</i>	<i>%</i>
Bir Evlilik	95	95

Tablo 4'te görüleceği gibi katılımcıların çoğunluğu evli ve birlikte olduğu, evlilik baskısı görmediğini ve genelde bir evlilik yaptıklarını belirtmişlerdir.

Tablo 5: Katılımcıların Nikah Durumu (n=100)

Nikah Durumu	<i>F</i>	%
Dini Nikah	26	26
Resmi ve Dini Nikah	72	72
Hiçbiri	2	2

Romanların nikâh durumuna bakıldığında ailelerin %72'si gibi büyük bir kısmında hem dini hem resmi nikah olduğu görülmektedir. Sadece dini nikah yapanların oranı %26 iken, sadece resmi nikah yapan aile hiç yoktur. Aralarında ne dini ne resmi nikah olan aileler ise %2'lik bir kısmı oluşturmaktadır. Bu noktada, romanların çoğunun resmi ve dini nikaha sahip oldukları görülmektedir. Ek olarak, Romanların resmi nikahtan daha çok dini nikaha önem verdikleri görülmüştür.

Tablo 6: Katılımcıların İlk Evlenme Biçimi, İlk Evlenme Yaşı Durumu (n=100)

İlk Evlilik Yaşı	<i>f</i>	%
12-15 yaş arası	34	34
16-17 yaş arası	22	22
18 ve üzeri	44	44
İlk Evlenme Biçimi	<i>f</i>	%
Severek/ Anlaşarak	43	43
Görücü Usulü	38	38
Severek/ Kaçarak-Kaçırarak	19	19

Tablo 6'da görülen Romanlarla yapılan araştırmanın diğer bir sonucuna göre ortalama evlilik yaşı 17.7 (*Std.*=3.80)'dir. Ek olarak, severek/anlaşarak evlenenlerin oranı %43, görücü usulü evlenenlerin oranı %38, severek/kaçarak – kaçırarak evlenenlerin oranı ise %19'dur. TÜİK 2016 verisine göre görücü usulü evlilik Türkiye'de %60'dır. Bu bağlamda karşılaştırma yapıldığında Romanlarda görücü usulü evliliğin Türkiye ortalamasının altında

olduğu söylenebilir. Bunun aksine olan ise yine TÜİK 2016 verisine göre kaçma – kaçırılma oranı Türkiye’de %2,55’tir. Romanlarda ise bu oran Türkiye ortalamasından fazla olarak %19 değerlerindedir.

Tablo 7: Eş ile Akrabalık Durumu (n=100)

Eş ile Akraba Durumu	<i>f</i>	%
Akraba Değil	64	64
Yakın Akraba	19	19
Uzak Akraba	17	17

Tablo 7’de görülen veriler doğrultusunda bulunan diğer sonuç ise Romanların %64’ü akraba değilken, %19’u yakın akraba, %17’si ise uzak akrabadır. TÜİK 2016 verisine göre Türkiye’de akraba evliliğinin oranı %23,2’dir. Romanlarda ise uzaktan/yakından akraba oranının toplamına baktığımızda ise %36 çıkmaktadır. Bu veriler doğrultusunda Romanların Türkiye ortalamasının üstünde bir oranda akraba evliliği yaptığı görülmektedir.

Tablo 8: Katılımcıların Aile Yapısı ve Hanelerindeki Kişi Sayıları (n= 100)

Değişkenler	<i>f</i>	%
Aile Yapısı		
Çekirdek Aile	52	52
Geniş Aile	41	41
Parçalanmış Aile	7	7
Hanedeki Kişi Sayısı	<i>f</i>	%
1-4	44	44
5-7	38	38
8 ve daha fazla	18	18

Roman aile yapısına bakıldığında %52’sini çekirdek aile, %41’ini geniş aile, %7’sini ise parçalanmış (boşanmış ya da ayrı yaşayan) aileler oluşturmaktadır. Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, Türkiye Aile Yapısı Araştırması’na göre Türkiye’de çekirdek aile yapısının yoğun bir biçimde görüldüğü (%70), geniş ailelerin eski önemini kaybederek %12’ye gerilediğini ve parçalanmış ailelerin ise %18’i bulduğu görülmektedir. Romanların ise geniş aile yapısını devam ettirdikleri görülmüştür.

Romanların evlerinde ortalama 5 kişi yaşadığı görülmüştür (*Std.*=2.52). Kategorik olarak baktığımızda ise %44’ü hanede 1 – 4 kişi arası yaşamakta, %38’i 5 – 7 kişi arası

yaşamakta, %18'i ise 8 veya daha fazla kişi yaşamaktadır.

Tablo 9: Katılımcıların Ailelerinde Bulunan Çocuk Sayısı (n=100)

Çocuk Sayısı	<i>f</i>	%
Çocuk yok	16	16
1 çocuk	8	8
2-4 çocuk	66	66
5-7 çocuk	7	7
8 ve daha fazla çocuk	3	3

Romanların ortalama çocuk sayısına baktığımızda kişi başına ortalama 2,6 (*Std.*= 1.96) çocuk düşmektedir. Ankete katılan bireylerin %16'sı çocuk sahibi değilken, %8'i 1 çocuk, %66'sı 2 – 4 Çocuk, %7'si 5 – 7 çocuk, %3'ü ise 8 veya daha fazla çocuğa sahiptir.

Tablo 10: Katılımcıların Aile İçi İlişki Durumları (n=100)

Ailenin Değeri	<i>f</i>	%
Çok önemli	99	99
Fikir beyan edilmeyen	1	1
Aile İçi Otorite	<i>f</i>	%
Erkek	51	51
Kadın	10	10
Eşler Birlikte	23	23
Aile Büyükleri	13	13
Bütün Aile	3	3

Romanlarda yüksek bir oranda (%99) ailenin çok önemli olduğu görülmektedir. %1'lik kısım ise ailenin değeri hakkında fikrinin olmadığını belirtmiştir. Türkiye'de Aile Değerleri Araştırması'nda ailelerin %96,8'i kendileri için ailenin çok önemli olduğunu belirtmişlerdir. Kısmen önemli olduğunu belirtenler %2,5'dir. Bu açıdan bulgular paraleldir.

Romanlarda aile içi otorite algısı incelendiğinde katılımcılar tarafından %51 oranında erkeğin, %10 oranında kadının otorite figürü olduğu rapor edilmiştir. Eşlerin birlikte karar

alma oranı %23'tür. Aile büyüklerinin aile içi otorite olarak görülme oranı ise %13'tür. Son olarak tüm aile birlikte karar alırsak cevabını verenlerin oranı ise %3'tür.

Tablo 11: Katılımcıların Evlilik Biçimleri

Evlilik Kararı	<i>f</i>	%
Kendi İsteğiyle	67	67
Aile Büyüklerinin Kararı/İsrarı	32	32
Mecbur Kalmak	1	1
Başlık Parası	<i>f</i>	%
Alınmadı/ Verilmedi	56	56
Alındı/ Verildi (İhtiyaçlar için)	25	25
Alındı/ Verildi (İhtiyaç dışı)	19	19
Erken Evlilik Nedeni (n=55)	<i>f</i>	%
Aile Baskısı	19	33
Sevme	31	55
Kültür	6	10
Erken Evlilik Nedenli Cezai Durum (n=55)	<i>f</i>	%
Var	3	3
Yok	52	52

Romanların büyük bir kısmı (%67) kendi isteğiyle evlenirken, aile büyüklerinin kararı/ısrarı ile evlenenlerin oranı %32, evlenmeye mecbur kalanların oranı ise %1'dir.

Romanların %56'sı başlık parası alıp vermezken, %25'i başlık parası almış fakat bu parayı evlilik ihtiyaçlarına kullanmıştır. %19'luk kısım ise başlık parası almış fakat evlilik ihtiyaçlarına kullanmamıştır. TÜİK 2012 verisine göre Türkiye'de başlık parası uygulaması %18,1 oranında gerçekleşmektedir. Bu açıdan Romanların %44 oranında başlık parası uygulamasını devam ettirdiğini göze alırsak Türkiye ortalamasının iki katından daha fazla bir şekilde uygulandığını dolayısıyla Türkiye'ye göre yüksek bir ortalama sahip olduğu söylenebilir.

Romanların %44'ü erken evlilik değildir. Geri kalan katılımcıların (n=55) erken

evlenme sebeplerinin başında %55 ile sevme gelirken, %33'ünde aile baskısı, geri kalan %10'unda ise kültür sebebi ile erken evlilik görülmektedir.

Tablo 12: Katılımcıların Çalışan Çocuk Durumları

15 Yaş Altında Çalışan Çocuk Sayısı	<i>f</i>	%
Evet	10	10
Hayır	90	90

Romanların 15 yaş ve altında çalışan çocuk sahibi olma oranı %10, çalışmayan çocuk oranı ise %90'dır. Bu veri dünya ve Türkiye verileri ile tutarlı gözükmemektedir.

Tablo 13: Erken Evlilikten Doğan Sorunlar (n= 55)

	Karşılaştım		Karşılaşmadım	
	<i>F</i>	%	<i>f</i>	%
Okulu Terk	12	21.4	43	76.8
Çocuk İşçiliği	15	26.8	40	71.4
Bebek Ölümü	11	19.6	44	78.6
Aile İçi Şiddet	11	19.6	44	78.6
Geçimsizlik	14	25	41	73.2
Arkadaş/ Akran Çevresinden Uzaklaşma	8	16.1	46	82.1
Erken Çocuk Sahibi Olma	39	70	16	30
Sağlık Sorunları	9	16	46	82

Tablo 13'ten görüleceği üzere Romanlarda, erken evlilik yapan bireylere yöneltilen sorularda erken evlilik yapanların %21,4'ü erken evlilik dolayısıyla okulu terk etmek zorunda kalmıştır. Geri kalan %76 ise erken evlilik dolayısıyla okulu terk etme gibi bir durumun oluşmadığını belirtmiştir. Romanlarda, erken evlilik yapan bireylerin %27'si erken evlilik sebebiyle çocuk işçiliğine maruz kaldığını belirtmiştir. %71 ise erken evlilik nedeniyle böyle bir problemle karşılaşmadığını belirtmiştir. Türkiye genelinde çocuk işçiliği oranı %21,1, dünyada ise %10'dur. Bu verilerden yola çıkarak Roman çocukların hem Türkiye hem de dünya verilerine göre çocuk işçiliğe daha çok maruz kaldığı görülmektedir. Erken evlilik

yapan bireylerin %20'si, erken evlilik nedeniyle aile içi şiddete maruz kaldığını söylemiştir. Geriye kalan %80 erken evlilik nedeniyle böyle bir problemle karşılaşmadığını söylemiştir.

Romanlarda, erken evlilik yapan bireylerin %25'i erken evlilik dolayısıyla geçimsizlik problemi ile karşılaştığını söylemiştir. Geri kalan %73'ü ise erken evlilik dolayısıyla geçimsizlik yaşamadığını söylemiştir. Yine, erken evlilik yapan bireylerin %16'sı erken evlenme kaynaklı olarak arkadaş/akran çevresinden uzaklaştığını, geri kalan %82 ise böyle bir durum belirtmemiştir. Erken evlilik yapan bireylerin %70'i erken evlilik sebebiyle erken çocuk sahibi olduğunu, geri kalan %30'u ise erken çocuk sahibi olmadığını söylemiştir.

4.3. Araştırmanın Değişkenleri Arasındaki İlişkiler

Tablo 14: İlk Evlilik Yaşının Cinsiyete Göre Karşılaştırılması

Cinsiyet	Sayı	Ortalama	Std. Sapma
Erkek	50	19,4400	4,54079
Kadın	50	16,0800	1,71238

İlk evlilik yaşının cinsiyete göre fark edip etmediği T-test ile analiz edilmiştir ve erkekler ve kadınlar arasında ilk evlilik yaşının anlamlı olarak fark ettiği görülmüştür ($t(36.25) = -4.90, p < .001$). Romanlarda yaşayan erkekler ($Ort. = 19.45, Std. = 4.54$) kadınlara göre ($Ort. = 16.08, Std. = 1.71$) daha geç yaşta evlenmektedir. TÜİK 2017 verisine göre ilk evlilik yaşı erkeklerde 27,6, kadınlarda ise 24,5'tir. Bu noktada, Romanların ilk evlilik yaşının Türkiye ortalamasının oldukça altında olduğu söylenebilir.

Tablo 15: Çocuk Sayısının İlk Evlilik Yaşına Göre Karşılaştırılması

İlk Evlilik Yaşı	Sayı	Ortalama	Std. Sapma
17 Yaş ve Altı	56	3,0357	2,23171
18 Yaş ve Üstü	44	2,0909	1,41122

18 yaş altında evlenenler ile 18 yaş üstünde evlenenler arasında çocuk sayısının anlamlı oranda fark edip etmediği T-test ile ölçülmüştür. Ancak, sahip olunan çocuk sayısı 18 yaş altı ve 18 yaş üstünde evlenenler arasında anlamlı olarak fark göstermemiştir ($p > .05$).

Tablo 16: Evlilik Kararı ve Evlilikte Aile Büyüklerinin Baskısı Ki Kare Testi (n= 100)

		Evlilikte Aile Büyüklerinin Baskısı	
		Evet	Hayır
		%	%
Evlilik Kararı	Aile Büyüklerinin Kararı	93	7
	Kendi İsteğimle	4	91
	Evlenmeye Mecbur Kaldım	4	0

Roman katılımcıların evlilik kararlarını nasıl aldıkları ve aile baskısı yaşayıp yaşamadıkları sıklık üzerinden Ki Kare Testi (Chi-Square Test) ile test edilmiştir. Tablo 16'dan görülebileceği üzere evlilik kararları ve aile baskısı arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($\chi^2(2)=70.93$, $p<.001$). Evlilikte aile büyüklerinin baskısını yaşayan kişiler aile büyüklerinin kararları ile evlenmişlerdir (%93). Evlilikte aile büyüklerinin baskısını yaşamayan katılımcılar kendi istekleri ile evlenmiştir (%92). Evlilikte aile büyüklerinin baskısını yaşayan kişiler evlenmeye mecbur kalmıştır (%4).

Tablo 17: 18 Yaş Altı ve Üstü Evlilikler İçin Aile İçi Sorunlar Spearman Korelasyon Tablosu

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
1.Tartışılır, kavga edilir.	1																
2.Aile üyeleri birbirini genelde tenkit eder	.63**	1															
3.Hakaret edilir. tehdit edilir, küfredilir.	.40**	.42**	1														
4.Alaya alınır, küçük düşürülür	.35**	.43**	.58**	1													
5.Tokat atmak, yumruklamak, tekmelemek vs. gibi fiziksel şiddet yaşanır	.40**	.34**	.69**	.57**	1												
6.Ekonomik olarak yoksun bırakılır.	.18	.20*	.22*	.23*	.15	1											
7.Ayrılma veya boşanmayı düşünülür	.41**	.38**	.58**	.43**	.60**	.34**	1										
8.Eşler sadakatsizliğe, aldatılmaya maruz kalır	.28**	.29**	.51**	.33**	.58**	.25*	.60**	1									
9.Eşler birbirini “kısıtlayacak ölçüde” kısıkanır.	.16	.07	.12	.08	.19	-.07	.21*	.33**	1								
10.Aile üyeleri birbirine karşı ilgisiz ve duyarsızdır	.28**	.22*	.52**	.48**	.52**	.21*	.47**	.48**	.20*	1							
11.Aile içi iletişim genelde kopuktur.	.28**	.26**	.57**	.50**	.55**	.25*	.44**	.52**	.18	.62**	1						
12.Aile içinde etkinlikler ayrı yapılır	.18	.21*	.23*	.23*	.00	.28**	.17	.03	-.11	.15	.11	1					
13.Gelir (ekonomik durum) ile ilgili tartışılır.	.18	.14	.23*	.24*	.25*	.37**	.27**	.28**	.13	.26**	.35**	.21*	1				
14.Dini/siyasi konularda tartışılır.	.13	.08	.03	.22*	-.01	.08	-.03	.10	.17	.07	.00	.23*	.13	1			
15.Akraba/arkadaş çevresiyle ilgili tartışılır	.36**	.25*	.33**	.20*	.38**	.16	.36**	.43**	.22*	.38**	.56**	.17	.28**	.21*	1		
16.Ev içi sorumlulukla ilgili tartışılır.	.26**	.09	.32**	.27**	.38**	.19	.34**	.29**	.26**	.36**	.56**	.10	.33**	.09	.52**	1	
17.Zararlı alışkanlıklar (alkol, sigara, kumar) nedeniyle tartışılır	.33**	.24*	.43**	.27**	.38**	-.06	.31**	.29**	.21*	.32**	.42**	.16	.25*	.01	.38**	.33**	1
18. Evlenme yaşı	-.04	-.07	-.21*	-.12	-.20*	.21*	-.22*	-.11	.02	-.08	-.18	-.09	.12	.16	-.13	-.04	-.33**

** : Korelasyon 0.01 değerinde anlamlı (iki yönlü)

* :Korelasyon 0.05 değerinde anlamlı (iki yönlü)

Katılımcıların aile içi yaşadıkları sorunlar puan değerleri toplanarak sürekli değişkene dönüştürülmüş ve sonrasında 18 yaş altı ve 18 yaş üstü evlilik açısından fark yaratıp yaratmadığına T-test ile bakılmıştır. Sonuçlar doğrultusunda gruplar arasında aile içi sorun yaşama oranının anlamlı olarak fark ettiği görülmüştür ($t(12.81) = 1.26, p < .05$). 18 yaş altında evlenen kişiler (Ort. = 1.30, Std. = .33), 18 yaş üstünde evlenen kişilere göre (Ort. = 1.23, Std. = .18) anlamlı olarak daha fazla aile içi sorun yaşamaktadır. Aile içi sorunların hangi maddelerinin 18 yaş ya da 18 yaş üstü evlenme ile ilişkili olduğu ise Spearman korelasyon testi ile bakılmıştır. Tablo 17’den görülebileceği üzere kişilerin 18 yaş altı ya da üstünde evlenmeleri sadece “Hakaret edilir, tehdit edilir, küfredilir”, “Tokat atmak, yumruklamak, tekmelemek vs gibi fiziksel şiddet yaşanır”, “Ekonomik olarak yoksun bırakılır”, “Ayrılmayı veya boşanmayı düşünülür”, “Zararlı alışkanlıklar nedeniyle tartışılır” maddeleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

Bu maddeler içerisinde en yüksek anlamlı negatif korelasyon “Zararlı alışkanlıklar (alkol, sigara, kumar) nedeniyle tartışılır” ($r(98) = -.33, p = .00$) maddesine aittir. Diğer maddeler arasında, “Ayrılmayı veya boşanmayı düşünülür” ($r(98) = -.22, p = .02$), “Tokat atmak, yumruklamak, tekmelemek vs. gibi fiziksel şiddet yaşanır” ($r(98) = -.20, p = .04$), ve “Hakaret edilir, tehdit edilir, küfredilir” ($r(98) = -.21, p = .03$) maddeleri 18 yaş üstü ve 18 yaş altı evlenme durumu ile anlamlı negatif bir ilişki göstermektedir. Öte yandan, aile içi sıkıntılar arasından “Ekonomik olarak yoksun bırakılır” ($r(98) = .21, p = .03$) maddesi 18 yaş üstü ve 18 yaş altı evlenme durumu ile anlamlı pozitif bir ilişki göstermektedir.

5. TARTIŞMA

Kocaeli Romanlarında erken evlilik ve buna bağlı yaşanan sorunlar ve aile içi sorunlar karşılaştırılarak incelenen bu çalışmada, erken evlilik yapan ve yapmayan Roman vatandaşların aile içi sorunları karşılaştırılmıştır. Romanlarla yapılan bu çalışma ile yeni bir kültür yakinen tanınmıştır. Çalışma yöntem bakımından da yüz yüze ve ikamet yerlerinde yapıldığından gözlemler ile de çalışmayı destekleme imknı bulunmuştur.

Kocaeli’de yapılan çalışmada katılımcılar yarısı erkek diğer yarısı kadın olan 100 kişi olarak belirlenmiştir. Gelir düzeyi ortalama 2138,700 TL olarak kabul edildiğinde katılımcıların %63’lk bir oran ile ortalama gelirin altında kaldığı, %37’sinin ise ortalama gelirin üstünde olduğu tespit edilmiştir. Sakarya’daki Romanlarla yapılan bir başka çalışmada 100 katılımcıdan yalnızca %8’inin gelir durumunun 2500 TL üzerinde olduğu belirlenmişken katılımcıların %35’inin 1501 TL-2500 TL, %39’unun 781 TL-1500 TL ve %18’inin 780 TL ve altında olduğu tespit edilmiştir (Taylan, Genç ve Barış, 2014). Bolu’da 2017 yılında yapılan alışma Roman ailelerin ortalama aylık gelirlerinin 978 TL olduğunu göstermiştir. 311 katılımcının %97,4’ünün gelir durumunun 2000 TL ve altında olduğu belirlenirken 500 TL ve altında gelire sahip ailelerin oranının %30,2 olduğu tespit edilmiştir (Keskin ve ark., 2017). 2003 yılında İzmir’deki Romanlarla yapılan çalışma ise 90 katılımcının sadece yarısının gelir durumunu 250 TL-498 TL olarak tespit etmiştir. Geri kalan katılımcılardan %2’sinin 1000 TL ve üzeri, %4’ünün 748 TL-997 TL, %19’unun 500 TL- 748 TL ve %14’ünün 0-249 TL aylık gelire sahip olduğu kaydedilmiştir (Kolukırık, 2004). Bu çalışmanın bulguları yapılan diğer çalışmalardaki bulgularla tutarlılık göstermekte ve Roman ailelerin büyük bir çoğunluğunun belirlenen ortalama aylık gelir miktarına ulaşamadığını ortaya koymaktadır.

Çalışmadaki katılımcıların eğitim düzeyi incelendiğinde 100 katılımcının %35’inin okur yazar olmadığı, %11’inin okur yazar fakat diplomasının olmadığı, %42’sinin ilkokul mezunu olduğu, %10’unun ortaokul/ilköğretim mezunu olduğu ve %2’sinin lise ve dengi okul mezunu olduğu tespit edilmiştir. Diğer illerdeki Romanların eğitim düzeyi incelendiğinde Sakarya’da yapılan çalışmada 100 katılımcının %7’sinin okur yazar olmadığı, %13’ünün ilkokul mezunu, %5’inin ortaokul mezunu, %43’ünün lise mezunu ve %32’sinin niversite mezunu olduğu bulunmuştur (Taylan, Genç ve Barış,

2014). İki çalışmanın bulguları oldukça farklılık göstermektedir. Fakat Bolu'da yapılan araştırma katılımcıların %30,4'ünün okur yazar olmadığını, %16,6'sının okur yazar fakat diplomasının olmadığını, %26'sının ilkokul mezunu olduğunu, %21,3'ünün ortaokul/ilköğretim mezunu olduğunu ve %5,6'sının lise ve dengi okul mezunu olduğunu tespit etmiştir (Keskin ve ark., 2017). Aynı zamanda İzmir'deki Romanlarla yapılan bir başka çalışma 90 katılımcıdan okur yazar olmayanların oranının %25.6, okur yazar olanların oranının %6.7, ilkokul terk olanların oranının %17.8, ilkokul mezunu olanların oranının %37,8, ortaokul terk olanların oranının %5.6, ortaokul mezunu olanların oranının %5.6 ve lise ve dengi okul mezunu olanların oranının %1 olduğunu ortaya koymaktadır (Kolukırık, 2004). Bu iki çalışmanın verileri şu anki çalışmanın verileriyle tutarlılık göstermektedir.

Çalışma Romanların aile yapı ve özelliklerini incelediğinde medeni durumlarının 100 katılımcıdan %89'unun evli, %7'sinin ayrı/boşanmış ve %4'ünün dul/eşi vefat etmiş olduğunu belirlemiştir. 2014 yılında Kocaeli/İzmit'te yapılan bir çalışmada araştırmaya katılan 208 Romanın %76.8'inin evli, %15'inin bekar, %2.9'unun ayrı/boşanmış ve %5.3'ünün dul/eşi vefat etmiş olduğu tespit edilmiştir (Taylan ve Barış, 2015). Bu iki çalışmanın verileri birbirleriyle tutarlıdır. Menemen'de 70 Roman katılımcıyla yapılan araştırma bu çalışmanın bulgularını desteklemektedir. Katılımcıların %87.1'i evli, %7.1'i bekar, %2.9'u dul ve %2.9'u boşanmış olarak bulunmuştur (Tuna, Oğuz ve Kolukırık, 2006). İzmir'de yapılan bir başka çalışmada 90 Roman katılımcıdan %90'ının evli, %7.8'inin dul ve %2.2'sinin boşanmış olduğu gözlenmiştir (Kolukırık, 2006). Çalışmalar Roman ailelerin çoğunun evli olduğu göstermektedir.

Romanların nikâh durumuna bakıldığında katılımcıların büyük bir kısmının %72'lik oranla hem dini hem resmi nikâh yaptığı belirlenmiştir. Sadece dini nikah yapanların oranı %26 iken dini ve resmi nikah yapmayanların oranı %2'dir. Katılımcıların hiçbirinin sadece resmi nikâh yapmadığı tespit edilmiştir. Kolukırık'ın çalışmasında İzmir'deki 90 Roman katılımcıdan %93.3'ünün hem dini hem resmi nikah yaptığı ve %6.7'sinin sadece dini nikah yaptığı belirlenirken sadece resmi nikah yapan katılımcı bulunmamıştır (Kolukırık, 2004). Bolu'daki Romanlarla yapılan araştırmada 255 katılımcıdan hem dini hem resmi nikahı bulunanların oranı %67.5, sadece resmi nikahı bulunanların oranı %21.2, sadece dini nikahları bulunanların oranı %9.8 ve hiç nikah yapmayıp birlikte yaşayanların oranı %1.6

olarak tespit edilmiştir (Keskin ve ark., 2017). Bu durum Romanların dini nikaha önem verdiklerini göstermektedir.

Araştırmanın yapıldığı Roman mahallelerinde ailelerin %95'inin 1 evlilik, %5'inin 2 veya daha fazla evlilik yaptığı tespit edilmiştir. Büyük bir çoğunluğun 1'den fazla evlilik yapmadığı görülmüştür. Malatya'daki Romanlarla yapılan bir araştırmada 249 katılımcıdan %86,3'ünün 1 evlilik, %4'ünün 2 evlilik, %0.8'inin 3 evlilik ve %0.4'ünün 4 evlilik yaptığı bulunurken %8.4'ünün bekar olduğu görülmüştür (Fırat, 2016). Çalışmalar Romanların genellikle tek evlilik yaptığını göstermektedir.

Çalışmanın sonuçlarına göre Roman mahallelerinde ilk evlilik yaşı ortalama 17.5 olarak bulunmuştur. Katılımcıların %34'ü 12-15 yaş aralığında, %22'si 16-17 yaş aralığında ve %44'ü 18 yaş ve üzerinde evlilik yapmıştır. Bolu'daki Romanlarla yapılan araştırmada ortalama ilk evlilik yaşı 18.6 olarak bulunurken 260 katılımcının %14.6'sının 15 yaş ve altında, %27.3'ünün 16-17 yaş aralığında, %51.2'sinin 18-24 yaş aralığında ve %6.9'unun 25 yaş ve üstünde evlilik yaptığı gözlenmiştir (Keskin ve ark., 2017). İzmir'deki çalışmada 90 katılımcının %14.4'ünün 16 yaş ve altında, %8.9'unun 17 yaşında, %13.3'ünün 18 yaşında, %17.8'inin 19 yaşında, %5.6'sının 20 yaşında, %2.2'sinin 21 yaşında, %13.3'ünün 22 yaşında, %12.2'sinin 23 yaşında, %5.6'sının 24 yaşında ve %6.7'sinin 25 yaş ve üzerinde evlendiği tespit edilmiştir (Kolukırık, 2006). Bu çalışmalara göre evlenme yaşının ortalama 17-19 yaş aralığında olduğu söylenebilmektedir.

Katılımcıların evlenme biçimi incelendiğinde severek/anlaşarak evlenenlerin oranı %43, görücü usulüyle evlenenlerin oranı %38 ve severek/kaçarak-kaçırarak evlenenlerin oranı %19 olduğu bulunmuştur. Menemen Romanlarıyla yapılan çalışmada 70 katılımcının çoğunluğunun (%54.3) anlaşarak, %31.4'ünün görücü usulü ile, %11.4'ünün kaçarak ve %2.9'unun akraba evliliği yaparak evlendiği belirlenmiştir (Tuna, Oğuz ve Kolukırık, 2006). Bir başka çalışmada Malatya'daki 249 Roman katılımcıdan %33.3'ünün görücü usulü ile, %28.9'unun anlaşarak, %23.7'sinin kaçarak, %5.6'sının aile zorlamasıyla evlendiği bulunurken %8.4'ünün bekar olduğu tespit edilmiştir (Fırat, 2016).

Çalışma Romanların eş ile akrabalık durumunu incelediğinde katılımcıların %64'ünün akraba olmadığını, %19'unun yakın akraba ve %17'sinin uzak akraba olduğunu belirlemiştir. Bu durum Bolu'daki Romanlarla yapılan çalışmaya bakıldığında 287

katılımcının yarısından fazlasının (%52,3) akraba evliliği yaptığı görülmektedir (Keskin ve ark., 2017).

Araştırmanın sonuçlarına göre Romanların aile yapısı, katılımcıların yarısından fazlasına göre (%52) çekirdek aile olarak görülmektedir. Ailelerin %41'i geniş aile iken %7'si parçalanmış aile yapısına sahiptir. Kocaeli'de yapılan bir çalışma, araştırmaya katılan Roman katılımcıların %56'sının çekirdek aileye, %35'inin geniş aileye ve %9'unun parçalanmış aile yapısına sahip olduğunu göstermiştir (Taylan ve Barış, 2015). Taylan, Romanların genelinde çekirdek aile yapısının yaygın olduğunu fakat çocuk sayısının fazla olması nedeniyle hane başına düşen kişi sayısının Türkiye ortalamasının üzerinde olduğunu belirtmiştir (Taylan, 2016).

Çalışmada incelenen bir diğer değişken hanedeki kişi sayısıdır. Araştırmanın bulguları ailelerin %44'ünde 1-4 kişi yaşadığını, %38'inde 5-7 kişi yaşadığını ve %18'inde 8 ve daha fazla kişi yaşadığını göstermektedir. Buna göre hanedeki kişi sayısı ortalama 5 kişi olarak bulunmuştur. İzmir'deki Romanlarla yapılan araştırma hane nüfusunun çoğunlukla 3 ve 4 kişilik ailelerden oluştuğunu göstermiştir (Kolukırcık, 2006). Malatya'daki araştırma ise 249 Roman ailenin %2'sinde 2 kişinin, %4'ünde 3 kişinin, %11.6'sında 4 kişinin, %25.3'ünde 5 kişinin, %16.5'inde 6 kişinin ve %40.6'sında ise 7 ve daha fazla kişinin yaşadığını tespit etmiştir (Fırat, 2016). Bu veriler Romanlarda hane başına düşen kişi sayısının ortalama 5.7 olduğunu göstermektedir. Çalışmaların verileri birbiriyle tutarlı görülmektedir.

Çalışmanın bulguları Kocaeli Romanlarının %16'sının çocuğunun olmadığını, %8'inin 1 çocuk, %66'sının 2-4 çocuk, %7'sinin 5-7 çocuk ve %3'ünün 8 veya daha fazla çocuk sahibi olduğunu göstermiştir. Bolu'daki Romanlarla yapılan araştırma ise hane başına düşen ortalama çocuk sayısının 3,4 olduğunu belirtmektedir. Araştırmaya göre 231 aileden %32'si 1-2 çocuk, %45,5'i 3-4 çocuk ve %22,5'i 5 ve üzeri çocuk sahibidir (Keskin ve ark., 2017). Malatya'daki Roman ailelerde ise ortalama çocuk sayısının 3,5 olduğu belirtilmiştir. Buna göre 249 ailenin %2'si çocuk sahibi değilken, %8,8'i 1, %14,9'u 2, %20,5'i 3, %22,1'i 4, %12'si 5, %3,6'sı 6 ve %7,6'sı 7 ve üzeri sayıda çocuk sahibidir (Fırat, 2016).

Roman ailelerde evlilikte aile baskısı araştırıldığında büyük bir çoğunluğun %72'lik bir oranla aile baskısı görmediği anlaşılmıştır. Aile baskısı görenlerin oranı %28 olarak belirlenmiştir. Taylan'ın yaptığı araştırmada Sakarya'daki 200 Roman ailede 18 yaş ve altında evlenenlerin %26.2'sinin ve 18 yaş ve üzerindekiilerin %25.9'unun aile büyüklerinin ısrarıyla evlendiği tespit edilmiştir (Taylan 2016).

Çalışma Roman ailelerin %67'sinin kendi isteğiyle, %32'sinin aile büyüklerinin kararı/ısrarı ile ve %1'inin evlenmeye mecbur kalmasıyla evlendiğini ortaya koymaktadır. Sakarya'daki 200 Roman aileyle yapılan çalışmada 18 yaş ve altındakilerin %70.2'sinin kendi isteğiyle, %26.2'sinin aile büyüklerinin ısrarıyla ve %3.6'sının evlenmeye mecbur kalmasıyla evlendiği bulunmuştur. 18 yaş ve üzerindeki Romanların ise %74.1'i kendi isteğiyle ve %25.9'u aile büyüklerinin ısrarıyla evlenmiştir (Taylan, 2016).

Kocaeli Romanlarının yarısından fazlası (%56) başlık parası alıp vermemektedir. Romanların %25'i başlık parası alıp vermiş fakat alınan parayı evlilik ihtiyaçları için kullanmıştır. Geri kalan %19'luk kısım ise başlık parası alıp vermiş ve evlilik ihtiyaçlarını karşılamamıştır. Sakarya Romanlarında erken evlilik yapanların %52,4'ü başlık parası alıp verdiğini ifade ederken 18 yaş ve üzeri evliliklerde başlık parası alıp verme oranı %37.1 olarak bulunmuştur (Taylan, 2016).

Çalışma Romanların erken evlilik yapma nedenlerini araştırmıştır. Bulgular katılımcıların %44'ünün erken evlilik yapmadığını, %31'inin sevmeye, %19'unun aile baskısı ve %6'sının kültür nedeniyle erken evlilik yaptığını göstermektedir. Sakarya Romanlarında erken evlilik yapanların büyük bir çoğunluğu (%70.23) kendi isteğiyle evlendim yanıtını verirken %26.2'si aile büyüklerimin ısrarıyla ve %3.6'sı evlenmeye mecbur kaldım yanıtını vermiştir (Taylan, 2016).

Romanlar erken evlilik nedeniyle birçok sorunla karşılaşmıştır. Okulu terk edenlerin oranı %21.8 iken terk etmeyenlerin oranı %78.2 olarak bulunmuştur. Katılımcıların %27.3'ü çocuk işçiliği sorunuyla karşılaşırken %78.2'si bu sorunla karşılaşmamıştır. Aile içi şiddet yaşayanlar %20 iken %80'i bu sorunu yaşamamıştır. Geçimsizlik ve arkadaş/akran çevresinden uzaklaşmaların oranı %25.5 bulunurken bu sorunları yaşamayanların oranı %74.5 olarak bulunmuştur. Erken çocuk sahibi olanların oranı %70.9 iken %29.1'i böyle bir sorunla karşılaşmamıştır. Sağlık sorunları yaşayan oran %16.4 iken

%83.6'sı bu sorunu yaşamamıştır. Sakarya'daki Romanların %36.9'u erken evliliğin sonucunda evlendikten hemen sonra çalışmaya başladığını belirtmiştir. Katılımcıların %29'u başarısızlık nedeniyle okulu terk ederken yine %29'luk bir kısmı okulu zamanında bitirdim ve mezun oldum yanıtını vermiştir. Geri kalan %19'luk kısım ise evlenmeden önce okula giderken evlendikten sonra okulu terk ettim yanıtını vermiştir (Taylan, 2016).

Kocaeli'de 15 yaş altında çalışan Roman çocukların oranı %10 olarak bulunurken çalışmayan çocukların oranı %90 olarak tespit edilmiştir. Taylan ve Barış'ın yaptığı bir araştırmada 7-15 yaş aralığında çalışan çocukların oranı %8 olarak bulunurken çalışmayanların oranı %92 olarak kaydedilmiştir (Taylan ve Barış, 2015).

Erken evlilik yapanların ve yapmayanların başlık parası alıp-almama durumu incelendiğinde 17 yaş ve altında evlilik yapanların %23.2'si başlık parası alıp verdiğini fakat paranın çocukların ihtiyacı için kullanıldığını, %25'i başlık parası alıp verdiğini ve gelen parayı çocuklar için kullanmadığını, %51.8'i ise başlık parası alıp vermediğini ifade etmiştir. 18 yaş ve üzeri evlilik yapanların %27.3'ünün başlık parası alıp verdiğini fakat paranın çocukların ihtiyacı için kullanıldığını, %11.4'ü başlık parası alıp verdiğini ve gelen parayı çocuklar için kullanmadığını, %61.4'ü ise başlık parası alıp vermediğini ifade etmiştir. Taylan'ın Sakaryalı Romanlarla yaptığı çalışmada 18 yaş ve altında evlenenlerin %52.4'ünün ve 18 yaş ve üzeri evlenenlerin %37'sinin başlık parası alıp verdiği tespit edilmiştir (Taylan, 2016).

Çalışma normal evlilik ve erken evliliğe göre aile baskısı durumunu incelemiştir. Buna göre 17 yaş ve altında evlenen Romanların %37,5'i evliliklerinde aile baskısı olduğunu ifade ederken bu oran 18 yaş ve üzerinde evlenen Romanlarda %15.9 olarak bulunmuştur. Sakarya'daki 18 yaş ve altı evliliklerin %26.2'sinde aile baskısı görülürken bu oran 18 yaş ve üzeri evliliklerde %25.9 olarak bulunmuştur (Taylan, 2016).

Romanların cinsiyet ve ilk evlilik yaşları incelendiğinde erkeklerin %26'sının 12-15 yaş aralığında, %8'inin 16-17 yaş aralığında ve %66'sının 18 yaş ve üzeri yaşlarda evlilik yaptığı tespit edilmiştir. Kadınların ise %42'sinin 12-15 yaş aralığında, %36'sının 16-17 yaş aralığında ve %22'sinin 18 yaş ve üzeri yaşlarda evlilik yaptığı bulunmuştur. Buna göre erkeklerin %34'ü erken evlilik yaparken kadınlarda bu oran %88 olarak bulunmuştur. Bolu Romanlarında erkeklerin %6.9'u 15 yaş ve altında, %17.2'si 16-17 yaş aralığında, %62.1'i

18-24 yaş aralığında ve %13.8'i 25 yaş ve üzeri yaşlarda ilk evlilik yapmıştır. Kadınlarda ise bu oran 15 yaş ve altında evlenenlerde %20.8, 16-17 yaş aralığında evlenenlerde %35.4, 18-24 yaş aralığında evlenenlerde %42.4 ve 25 yaş ve üzerinde evlenenlerde %1.4 olarak bulunmuştur. Bu araştırmaya göre Bolu Romanlarında erkeklerde ilk evlilik yaşı ortalama 20.1 olarak tespit edilirken kadınlarda 17.3 olarak bulunmuştur (Keskin ve ark., 2017). Menemen Romanlarıyla yapılan çalışmada cinsiyete göre evlenme yaşları incelendiğinde 70 kız çocuğunun %48.6'sı 16 yaş ve altında, %18.6'sı 17 yaşında, %24.3'ü 18 yaşında, %2.9'u 19 yaşında, %4.3'ü 20 yaşında ve %1.4'ü 25 yaş ve üzerinde evlilik yapmıştır. Katılımcılardan 70 erkeğin %42.9'u 16 yaş ve altında, %17.1'i 17 yaşında, %15.7'si 18 yaşında, %4.3'ü 19 yaşında, %7.1'i 20 yaşında, %10'u 22 yaşında ve %2.9'u 25 ve üzeri yaşlarında evlilik yapmıştır (Tuna, Oğuz ve Kolukırık, 2006).

Yukarıda da bahsedildiği üzere çeşitli nedenlerden dolayı erken evlilik ülke standartlarına göre yüksek bir rakamdadır. (Türkiye erken evlilik oranı %18, TÜİK 2011) Yine araştırmada da geçen ve erken evliliğin getirisi olan özellikle okulu terk ve erken ebeveyn olma araştırma sonucunda da vurgulanmış ve özellikle erken çocuk sahibi olarak neredeyse bunun bir kültür, gelenek halini aldığı söylenebilir. Yani daha kendi gelişimini tamamlayamamış, kimi yaş kategorilerine göre çocuk kimisine göre de adolesan dönemde olan bireyler çocuk sahibi olarak gerekli kaliteli gelişimi genelde sağlayamamakta, gerek kültürün baskısıyla gerekse başlık parası sebebiyle (%44 Başlık parası alma – verme oranı) erken evliliklerin devamı gelmektedir. Başka bir deyişle de erken evlilik kısır bir döngü içinde devam etmektedir.

Erken evlilik yapan bireyler hayatta birçok şeyin bilinmemesi sebebiyle çok tecrübesiz kalmaktadırlar. Bu durum hem mesleki hem sosyal anlamda da hayatlarında çok şeyi değiştirmektedir. Bir üst paragrafta belirtildiği üzere eğitim düzeylerinin çok düşük olması meslek ve sosyal güvence anlamında da onları çok zorlamaktadır. Araştırmaya katılan ve erken evlilik yapan bireylerin %46,4'ün sosyal güvencesi yoktur. Bu durum hem kendi sağlık sorunlarını, hem de çocuklarının sağlık sorunlarını ötelemek zorunda bırakmalarına ve sağlıksız nesillerin yetişmesine de sebep olmaktadır. Yani aslında bakıldığında ana hatlarıyla Romanların toplum dışı kalması ve eski geleneklerini sürdürmeye çalışması, bu konuda ciddi yaptırımların olmaması veya olan yaptırımların

uygulanabilirliğinin sorunlu olması bu konudaki dezavantajlardır. Bunlar çözüldüğünde ise Roman vatandaşların bu konudaki sorunlarına büyük ölçüde çözüm getirilebilir.

6. SONUÇ VE ÖNERİLER

Araştırmaya katılan 100 Roman vatandaşın 50'si erkek, 50'si kadındır. 2018 yılı TÜİK raporlarına göre Türkiye'de toplam nüfusun yarısını (% 49,8) kadınlar, kalan % 50,2'yi de erkekler oluşturmaktadır. 100 kişinin 56'sı erken evlilik yapmıştır.

Araştırmaya katılan 100 kişiden 60'ı Serdar Mahallesi, 32'si Esentepe mahallesi ve 8 tanesi de Tavşantepe mahallelerinden katılım sağlamıştır.

Erken evlilik yapan kişilere bakıldığında %47,3'ü okur yazar değildir. Ve en yüksek eğitim durumu ise %9,1 ile ortaokul/ilköğretim mezunu olarak görülmektedir.

Erken evlilik ve erken olmayan evliliklerde aile içi sorunlar incelenmiştir. Buna göre; 18 yaş altında evlenen kişiler, 18 yaş üstünde evlenen kişilere göre daha fazla aile içi sorun yaşamaktadır.

Araştırma Romanların aileye verdiği önem ve değeri incelemiştir. Bulgular Roman ailelerin %99'unun ailenin çok önemli olduğunu ifade etmiştir.

Araştırmaya göre Roman ailelerde aile içi otorite incelendiğinde %51 oranında erkeğin, %10 oranında kadının sözünün geçtiği görülmektedir. Eşlerin birlikte karar alma oranı %23 olarak belirlenirken aile büyüklerinin aile içinde otoriteyi sağlama oranı %13'tür. Bütün ailenin birlikte karar alma oranı ise %3 olarak tespit edilmiştir.

Kocaeli'de evlilik yaşı ve aile yapısı karşılaştırıldığında 17 yaş ve altında evlilik yapanların %48.2'sinin çekirdek aile yapısına, %46.4'ünün geniş aile yapısına ve %5.4'ünün parçalanmış aile yapısına sahip olduğu bulunmuştur. 18 yaş ve üzerinde evlilik yapanların %56.8'i çekirdek aile yapısına sahipken %34.1'i geniş aile ve %9.1'i parçalanmış aile yapısına sahiptir.

18 yaş üstü evlilik ve erken evliliğe göre evlenme biçimi araştırıldığında 17 yaş ve altı evliliklerin %39.3'ünün severek-anlaşarak, %35.7'sinin görücü usulü ve %25'inin severek-kaçarak/kaçırarak evlendiği bulunmuştur. 18 yaş ve üzerinde evlilik yapanların %47.7'sinin severek-anlaşarak, %40.9'unun görücü usulü ile ve %11'inin severek-kaçarak-kaçırarak evlendiği tespit edilmiştir.

18 yaş üstü evlilik ve erken evliliğe göre eğitim durumları karşılaştırıldığında 17 yaş ve altındaki evlilik yapanların %46.4'ünün okur yazar olmadığı, %10.7'sinin okur yazar ama diplomasının olmadığı, %33.9'unun ilkokul mezunu olduğu ve %8.9'unun ortaokul-ilkokul mezunu olduğu gözlenmiştir. 18 yaş ve üzeri evlilik yapanların %20.5'inin okur yazar olmadığı, %11.4'ünün okur yazar fakat diplomasının olmadığı, %52.3'ünün ilkokul mezunu olduğu, %11.4'ünün ortaokul-ilköğretim mezunu olduğu ve %4.5'inin lise ve dengi okul mezunu olduğu tespit edilmiştir.

Çalışmanın bulgularına göre evlilik yaşı ve eş ile akrabalık durumu karşılaştırılmıştır. 17 yaş ve altı evlilik yapanların %53.6'sının eşiyile akraba olmadığı, %25'inin eşiyile akraba olduğu ve %21.4'ünün eşiyile uzak akraba olduğu bulunmuştur. 18 yaş ve üzeri evlilik yapanların %77.3'ünün eşiyile akraba olmadığı, %11.4'ünün eşiyile akraba olduğu ve %11.4'ünün eşiyile uzak akraba olduğu bulunmuştur.

Çalışmanın bulguları Roman mahallelerinde erken evlilik yapanların yalnızca %5.5'inin ceza aldığını ve %94.5'lik büyük bir kısmının ceza almadığını göstermektedir.

Erken evlilik ve aile içi sorunlar arasındaki bağlantı mantıklı şekilde kurulmuştur. Bu yönden baktığımızda erken evlenen bireyler, erken evlenmeyen bireylere göre daha fazla sorun yaşamaktadır ve sorunla karşılaşma riski daha yüksektir. Erken evlilik Roman ailelerde artık bir kültür yapısına dönüştüğünden / dönüşmeye başladığından dolayı bu konuyla ciddi ve profesyonel çözümler yapılmalıdır.

Genel olarak bakıldığında, kadınlar erkeklere göre daha küçük yaşlarda ve erkeklerden daha fazla erken evlilik yapılmıştır. Bu bağlamda öncelik kadınlarda olmalıdır. Gerekli eğitimler ve seminerler düzenlenmelidir. Fakat okulu terk oranı yüksek, okuma yazma oranı ise Türkiye geneline göre düşük olduğundan dolayı bu tamamen okullarda verilecek bir eğitim olmamalıdır. Daha geniş çapta düşünülmelidir. Okulda verilecek eğitimler bundan sonrası için önleyici ve koruyucu çözümler olarak kullanılabilir. Fakat direkt olarak müdahale aşamasında Roman ailelerin yoğunlukla yaşadığı yerlere gidilmeli, yerinde eğitimler verilmelidir. Erken evliliğin zararları, riskleri anlatılmalıdır. Buna ek olarak ise bu eğitim ailelere de verilmeli ve ek olarak cezai yaptırımların sıklaşacağı, denetlemelerin artacağı ve bunun da ciddi bir yaptırım olacağı konusunda caydırıcı eğitimler de ek olarak sunulmalıdır. Bu konuda çocuklara sürekli bir ihbar haklarının

olduğu hatırlatılmalı ve çocuğun da kendisine güvenmesi sağlanmalıdır. Bu tarz eğitimler ile en azından çocukların kafalarında da erken evliliğin kültür olduğu algısı yıkılabilir ve hem şu anki çocuklar hem de ileriki nesiller adına erken evliliğin oranları azaltılabilir.

Yaptırımlar konusuna tekrar değinilecek olursa mahallelerin önde gelen bireylerine sorumluluk yüklenmeli ve mahallede erken evliliklerin bildirilmesi istenmelidir. Örneğin görüşmelerde karşılaşılan Roman Dernekleri üyeleri veya mahalle muhtarları bu bireylerden seçilebilir. Onlara da gerekli durum izah edilerek hem kendi çocuklarının hem de mahallelerinin refah ve eğitim yönünden gelişeceği aktarılmalıdır.

Bu konuda bir sorumluluk da okula yüklenebilir. Okulun idari kadrosu ve rehber öğretmenlerinden özellikle Roman ailelerin çocuklarına dikkat etmesi istenmeli ve şüphelendikleri herhangi bir durumda bildirim yapması istenmelidir. Buna ek olarak okul sosyal hizmeti uygulamaya geçirilmeli ve sosyal hizmet uzmanlarına bu konuda sorumluluk verilmelidir.

Yine erken evliliğin bir başka sebeplerinden biri olarak görülen geleneklerden biri ise başlık parası geleneğidir. Bu bağlamda da tartışma kısmında belirtildiği üzere Avrupa Birliği Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu'nun 2011 de sunmuş olduğu teklif tekrar değerlendirilmeye alınıp erken evliliğin sebeplerinden birini ortadan kaldırmak adına çalışma yapılmalıdır. Çünkü ne yazık ki Roman aileler hala çocuklarını para karşılığı vermekte ve bu durum ekonomik durumu kötü olan aileler için de bir fırsat olarak görülmektedir. Aile bir an önce çocuğunu "satıp" ekonomik durumunu düzeltmek istemektedir. Bu durumda da yaşının kaç olduğuna dikkat etmeden çocuğunu evlendirdiği için erken evliliklerin önü bir anlamda da açılmış olmaktadır.

Yine erken evliliklerin bir sebebi olarak akrabaevlilikleri sayılabilir. Burada ailedeki algının, çocuğunu evlendiriyormuş gibi değil de bir akrabasına emanet ediyormuş gibi olduğu düşünülebilir. Bu durum farklı sebeplerden kaynaklanıyor olabilir fakat erken evliliğe bir sebep olduğu görülebilir. Yine burada da Roman aileler için konferanslar ve eğitimler verilerek hem akraba evliliğinin sakıncanlarından bahsedilmeli hem de ailelerdeki bu algıyı yıkmak adına çocuğunun gerçekten evlendiğine inandırılması sağlanmalıdır.

Sonuç olarak bakıldığında ise burada çözülebilecek her şeyin temelinde eğitim yatmaktadır. Bu sorunun üstesinden gelmek isteniyorsa burada tek çözüm yolu eğitimidir.

Burada okullaşma ve okula devam etme konusunda sorun yaşayan Roman ailelerin gelmesi beklenmemeli ve yerinde müdahaleler sağlanmalıdır. Bu bağlamda her Roman mahallesine bir halk kursu açılarak eğitim zorunlu hale getirilebilir ya da sosyal hizmet uzmanları olarak toplumun önemli sorunlarından birini çözmek adına Roman mahallelerine ziyaretler düzenlenebilir. Roman ailelerin birçoğunun temel probleminin geçim sıkıntısı olduğundan dolayı eğitim ikinci plana atılmakta ve erken yaşta evlilik çözüm olarak görülebilmektedir. Bu bağlamda aslında sorunlar ve çözümler iç içedir. Yani okulu terk ederler/etmek zorunda kalırlar çünkü evlidirler. Fakat erken evliliğin önüne geçmek de eğitimle sağlanabilmektedir. Bu sebeple belirtildiği üzere mikro, mezzo, makro anlamda eğitimler verilerek bu sorun önlenir.

KAYNAKÇA

Aksu, M. (2005). I. Uluslararası Roman Sempozyumu, <http://www.gurbetport.com/site/modules.php?name=News&file=articleNew&sid=6876&flag=haberDevam>, 16.07.2019.

Aksoy, M. (2006). *Doğu Anadolu Kültürü Üzerine Bir İnceleme*. İstanbul: Yeni İnsanYayınevi. 75-76

Altuntaş, DD., & Şahin, D. M. (Ankara). *Diyanet İşleri*. 2011: Diyanet İşleri Başkanlığı. 87

Asseo, H. (2004), *Çingenerler Bir Avrupa Yazgısı*. Yapı Kredi Yayınları, 1. Baskı, İstanbul. Sayfa: 69-71

Atabek, E. (1989). *Kışkırtılmış erkeklik bastırılmış kadınlık*. 5. Basım. İstanbul: Altın Kitaplar Yayınevi.

‘Erken Yaşta Evlilik ile İlgili Ulusal ve Uluslararası Mevzuat’ [<http://www.ak-der.org/kanunlarda-erken-yasta-evlilik-ile-ilgili-hukumler.Gbt>] Erişim tarihi: 25.07.2019.

Aydemir, E. (2011). Evlilik mi Evcilik mi? Erken ve Zorla Evlilikler- Türkiye’de Çocuk Gelinler, Uluslararası Stratejik Araştırmalar Kurumu Sosyal Araştırmalar Merkezi, USAK Rapor No: 11-08.

Balaman, A. R. (1982) “Kayımbiraderle Evlilik”: Sosyal Antropolojik Yaklaşımla Akrabalık, Evlilik ve Türleri, Karınca Matbaacılık ve Tic. Kol.Şti., İzmir.

Balaman, A. R. (2002). *Evlilik Akrabalık Türleri*. Ankara: T. C Kültür Bakanlığı Yayınları.

Bayraktar, Ö. [t. y.], *Çingenerler: Başka Bir Dünyanın İnsanları*, Yeditepe Üniversitesi İletişim Fakültesi Halkla İlişkiler ve Tanıtım Bölümü, İstanbul.

Berktaş, F. (2012). *Tarihin Cinsiyeti*. İstanbul: Metis Yayıncılık.

Bilton, T., Bonnett, K., Jones, P., Lawson, T., Skinner, D., Stanworth, M., vd. (2003). *Sosyoloji*. (K. İnal, & Y. Kartal, Çev.) Ankara: Siyasal Kitabevi.

Bingöl, O. (2014). Toplumsal Cinsiyet Olgusu ve Türkiye’de Kadınlık. *KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi* 16 (Özel Sayı I): 108-114

Bora, A. (2005). *Kadınların sınıfı: ücretli ev emeği ve kadın öznelliğinin inşası*. İstanbul: İletişim Yayınları

Boran, P., Gökçay, G., Devicioğlu, E., & Eren, T. (2013). Çocuk Gelinler. *Marmara Medical Journal* 26, 58-62.

Burcu, E., Yıldırım, F., Sırma, Ç. S., & Sarıyaman, S. (2015). Çiçeklerin Kaderi; Türkiye'de Kadınların Erken Evliliği Üzerine Nitel Bir Araştırma. *Bilig*, (73), 63-98.

Çakmak, D. (2009). Türkiye'de Çocuk Gelinler. Birinci Hukukun Gençleri Sempozyumu Hukuk Devletinde Kişisel Güvenlik. Ankara: Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi. 20-21 Mart 2009

Çakır, H. (2013). *Sosyo-Kültürel ve Ekonomik Faktörler Çerçevesinde Erken Evlilikler: Ankara Pursaklar Örneği*, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Ankara.

Çetin, I. B. (2017). Kimlikleriyle Romanlar: Türkiye'deki Roman Vatandaşlara Yönelik Sosyal İçerme Ulusal Strateji Belgesi ve Birinci Aşama Eylem Planı'nın Değerlendirilmesi. *Yönetim ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 1,85-112.

Çocuk Koruma Kanunu (5395) [<http://www.yargitay.gov.tr/abproje/belge/sunum/rt4/Akarca.Pdf>] Erişim tarihi: 27.07.2019.

Danova, S. (2008), *Biz Buradayız! Türkiye'de Romanlar, Ayrımcı Uygulamalar ve Hak Mücadelesi*, Çev: Ezgi Taboğlu ve Sezin Öney, Mart Matbaacılık, İstanbul.

Doğan, İ. (2009) *Dünden Bugüne Türk Ailesi*, Ankara, Atatürk Kültür Merkezi Yayını.

Çamur, Duyan, G. (2010). Yoksulluğun Kadınlaşması: Altındağ Örneği. *Aile ve Toplum Dergisi*, Nisan-Mayıs-Haziran, 19-29.

Ekim, B, Karatay, A. , Gümüş G. ve B. Erel; (2007), “Sosyal Dışlanma Tehdidi Altında Romanlar”, [http://www.spf.boun.edu.tr/content_files/2007.%2007.%2008%20Sosyal%20d%C4%B1%C5%9Flanma%20tehdidi%20alt%C4%B1nda%20Romanlar.pdf] Erişim tarihi: 15. 07. 2019.

Evlendirme Yönetmeliği (2169) [<https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/3.5.859747.pdf>] Erişim Tarihi: 20.07.2019.

Fırat, M. (2016). *Çingeneliği Anlamanın İmkânı: Çingene Üzerine Sosyolojik Bir Araştırma (Malatya Örneği)*. Fırat Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi.

Fichter, J. (2004). *Sosyoloji Nedir?* (P. D. Çelebi, Çev.) Ankara: Anı Yayıncılık

Fonseca, I. (2002); *Beni Ayakta Gömün Çingenerler ve Yolcukları*, Ayırntı Yayınları, İstanbul

Fraser, A. (1992), *The Gypsies*, Blackwell, Oxford.

Erdentuğ, N. (1991). *Yeryüzünde İnsan Toplumlarında Başlık*, Aile Yazıları 4, Ankara,

Genç, Y., Dalkılıç, P., (2013). Yaşlıların Sosyal Dışlanma Sendromu ve Toplumsal Beklentileri, *The Journal of Academic Social Science Studies International Journal of Social Science –JASSS-* 6 (4) 461-482, Fransa.

Genç, Y., Taylan, H. H. ve Barış, İ. (2015). Roman Çocuklarının Eğitim Süreci ve Akademik Başarılarında Sosyal Dışlanma Algısının Rolü, *The Journal of Academic Social Science Studies*, 33, 79-97

Gökçen, S. ve Öney, S. (2008), *Türkiye’de Romanlar ve Milliyetçilik*”, *Biz Buradayız! Türkiye’de Romanlar, Ayrımcı Uygulamalar ve Hak Mücadelesi*, Çev: Ezgi Taboğlu ve Sezin Öney, Mart Matbaacılık, İstanbul

Gül, S. K., & Dinçer, İ. (2009). Ergenlik Dönemi Sorunları ve Şiddeti. *Sosyal Bilimler Dergisi*, 11(1), 79-102.

İnsan Hakları Evrensel Beyannameşi- TBMM Erişim <https://www.tbmm.gov.tr/komisyon/insanhaklari/pdf01/203-208.pdf>

Kenrick, D. (1993), *From India to the Mediterranean: The Migration of the Gypsies*, Gypsy Research Centre, Paris.

Keskin, Y. (2017) *Bolu Roman Sorunları Araştırması Raporu*. Hep Birlikte Daha Güzel Yarınlar Projesi TRH4.1.ISEDP/P-03/1425

Kıran, Y. D. (2017). Toplumsal Cinsiyet Rollerini Bağlamında Türkiye’de Çocuk Gelinler. *Balkan Sosyal Bilimler Dergisi*, 1-8.

Kolukırık, S. (2004). *Aramızdaki Yabancılar: Çingenerler*, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İzmir.

Kolukırık, S. (2005), I. Uluslararası Roman Sempozyumu, [http://www.gurbetport.com/site/modules.php?name=News&file=articleNew&sid=6876&flag=haberDevam] Erişim tarihi: 16. 07. 2019.

Kolukırık, S. (2006) Sosyolojik perspektiften Türk (iye) çingenerleri: İzmir çingenerleri üzerine bir araştırma. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi* 3 (1), 1-24

- Kolukırcık S., (2012) Göçler ve Kentler: Dilovası Örneğinde Sanayileşme ve Kentleşmenin Sosyolojik Görünümü, *Journal of World of Turks*, 4, 125-147,
- Lundberg, A, C, Schrag N, Larden (1970). Sosyoloji, *Ankara, Siyasal Bilimler Derneği Yayınları*, cilt 2.
- Mandaloğlu, M. (2013). İslamiyetten Öne Türklerde Aİle Hukuku. *Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, 133-159
- Marsh, A. (2008). *Türkiye Çingenerinin Tarihi Hakkında*. İstanbul: Mart Matbaacılık.
- Mezarcıoğlu, A. (2011), “İlk Adım: Teşhis”, [www.cingeneyiz.org] Erişim tarihi: 09.07.2019.
- Nebi, M.B. (2014). *Kültür Sorunu ve Bir Toplumun Doğuşu*. Ankara: Ankara OkuluYayınları.
- Öktem, P. (2010) “Erken Yaşta/Zorla Evlilikler ve HIV/AIDS”, *Uçan Haber Dergisi*, sayı 26.
- Özcebe, H., Biçer, B. K., (2013). Önemli Bir Kız Çocuk ve Kadın Sorunu: Çocuk Evlilikler, *Türk Pediatri Arşivi Dergisi*, 86-93.
- Özkalp, E. (2011) *Sosyolojiye Giriş*, Ekin Yayın.
- Özkan, Ali R. (2000), *Türkiye Çingeneri*, T. C. Kültür Bakanlığı Milli Kütüphane Basımevi, Ankara.
- Özüğurlu, K. (1990). *Evlilik raporu*. İstanbul: Altın Kitaplar Yayınevi.
- Seyyar, A. (2010), “Kent(li)lerin Sosyallesememe Sorunu: Romanlar Sosyal İçerme Politikalarının Neresinde?”, *Yerel Siyaset Dergisi*, 4 (38)
- Sezen, L. (2005) Türkiye’de Evlenme Biçimleri, *Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi* (Şinasi Tekin Özel Sayısı), 185-196.
- Sway, Marlene (1988), *Familiar Strangers: Gypsy Life in America*, University of Illinois Press, Urbana.
- Tarhan, N. (2006). *Evlilik psikolojisi*. İstanbul: Timaş Yayınları.
- Taylan, H. H. (2016). Sakarya Roman Ailelerinde Erken Evlilik Araştırması. *The Journal of Academic Social Science Studies*. 52. 221-228.

Taylan, H., Genç Y., Barış, İ. (2017) Roman Çocuklarında Madde Kullanım Eğilimleri: Kocaeli Romanları Örneği, *Sosyal Bilimler Araştırma Dergisi*. 15 (29). 211-231

Taylan, H. ve Barış, İ. (2015) *Romanlar ve sosyal dışlanma*. Çizgi Kitabevi Yayınları: Konya

TBMM Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu, 'Erken Yaşta Evlilikler Hakkında İnceleme Yapılmasına Dair Rapor, 2011.

T.C. Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu Başkanlığı Yayınları

T.C. Başbakanlık Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü (2010) Türkiye'de Aile Değerleri Araştırması.

[<https://ailevecalisma.gov.tr/uploads/athgm/uploads/pages/indirilebilir-yayinlar/61-turkiyede-aile-degerleri.pdf>] Erişim: 11.09.2019

Timur, S. (1979) *Türkiye'de Aile Yapısının Belirleyicileri*, Türk Toplumunda Kadın, Ankara.

Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Ulusal Eylem Planı 2008-2013, Ankara, Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, 2008.

Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Ulusal Eylem Planı 2008-2013, 2008Başbakanlık, Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, Ankara

Tufan A. B.; Özgür, Ö. (2009), "Göç, Farklılık ve Sosyal Dışlanma", Sosyal Dışlanma ve Sosyal Hizmet Sempozyumu (12-14 Kasım), Başkent Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Sosyal Hizmet Bölümü, Ankara.

Turner, J. H., Beeghley, L., & Powers, C. H. (2013). *Sosyolojik Teorinin Oluşumu*. (Ü. Tatlıcan, Çev.) Bursa: Sentez Yayınları.

Tuna M., Oguz, Z.N., ve Kolukırmık, SUAT (2006), Menemen Çingenerinin Sosyo-Kültürel Özellikleri: Kazımpaşa Mahallesi Örneği, Uluslararası Çingene Sempozyumu, Ulaşılabilir Yaşam Derneği, 6-7 Mayıs, İstanbul

Türkiye İstatistik Kurumu. (2017). Evlenme ve Boşanma İstatistikleri, 2018 [Basın bülteni]. [<http://tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=30698>] Erişim Tarihi: 22.09.2019

Türkiye İstatistik Kurumu. (2012). Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, Türkiye'de Aile Yapısı Araştırması. [<http://esitizberaberiz.org/wp-content/uploads/2014/02/TUİK-İstatistiklerle-Kadın-2012.pdf>] Erişim Tarihi: 22.09.2019

Türkiye İstatistik Kurumu (2017). Gelir ve yaşam koşulları araştırması 2017. [<http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=16083>] Erişim Tarihi: 02.10.2019).

Türkiye İstatistik Kurumu. (2018). Hanehalkı Bütçe Anketi [http://www.tuik.gov.tr/VeriBilgi.do?tb_id=17&ust_id=6] Erişim Tarihi: 22.09.2019

Türkiye İstatistik Kurumu. (2016). Aile Yapısı Araştırması Raporu. https://www.academia.edu/38051495/T%C3%9C%C4%B0K_2016_Aile_Yap%C4%B1s%C4%B1_Ara%C5%9Ft%C4%B1rmas%C4%B1_Raporu_%C3%87er%C3%A7evesinde_T%C3%BCrk_Aile_Yap%C4%B1s%C4%B1n%C4%B1n_De%C4%9Fi%C5%9Fimi Erişim Tarihi: 20.09.2019.

Uçan, S. (2011), Mekanın İzdüşümünde Toplumsal Cinsiyet: Sulukule Mahallesi ve Romanlar, İ. Ü. *Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi*, No:44, İstanbul.

Uçum, Ö. (2008), *Kocaeli Çingenerinde Evlenme Geleneği*, Yüksek Lisans Tezi, Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Uzpeder, E. (2008), *Türkiye’de Roman Hakları Hareketinin Gelişimi, Biz Buradayız! Türkiye’de Romanlar, Ayrımcı Uygulamalar ve Hak Mücadelesi*, Çev: Ezgi Taboğlu ve Sezin Öney, Mart Matbaacılık, İstanbul.

Yağlıdere, A. (2011), *İzmir Romanları Yaşam-Kültür-Ahşkanlıklar*, Ozan Yayıncılık, İstanbul.

Yıldız, H. (2007), “Türkçede Çingener için Kullanılan Kelimeler ve Bunların Etimolojileri”, *Dil Araştırmaları Dergisi*, 1 (1) Güz, <http://www.scribd.com/pdfse/d/24701457-null>, Erişim Tarihi: 14. 07. 2019.

EKLER

Ek 1.

AİLE ARAŞTIRMASI	anket no:.....
İyi günler, Üsküdar Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Sosyal Hizmet Anabilim Dalında yüksek lisans tezi kapsamında bir araştırma yapmaktayız. Araştırmamızda sizlerin bilgisine ihtiyaç duymaktayız. Araştırmanın geçerli ve güvenilir olması için vereceğiniz samimi cevaplar çok önemlidir. İlginiz ve yardımınız için şimdiden teşekkür ederiz.	
Güllü Kuzucu (Üsküdar Üniversitesi) Doç. Dr. Hasan H. TAYLAN (Üsküdar Üniversitesi)	

1. **Medeni durum** (Lütfen !!! hiç evlenmemiş ise anketi sonlandır)
1) Evli [] 2) Ayrı/boşanmış [] 3) Dul/eşi vefat etmiş []
2. **Şu an kaçınıcı evliliğinizdesiniz?** [.....]
3. **İlk evlilik yaşıınız?** [.....]
4. **Eşinizle Nasıl Evlendiniz?**
1) Görücü usulüyle [] 2) Severek, anlaşarak [] 3) Severek, kaçırarak [] 4) Diğer [].....
5. **Evliliğinize nasıl karar aldınız?**
1) Ailemin/Aile büyüklerimin ısrarıyla evlendim []
2) Kendi isteğimle evlendim []
3) Evlenmeye mecbur kaldım []
4) Diğer [].....
- 6- **Eşinizle akraba mısınız?**
1. Hayır, akraba değiliz []
2. Yakın akrabayız (kardeş çocukları-teyze oğlu, amcaoğlu, halaoğlu) []
3. Uzaktan akraba (kardeş çocuklarının çocukları, yakınları vd.) []
7. **Başlık Parası Aldınız mı?/verdiniz mi?**
1) Aldım/verdim evlenen çocukların ihtiyacı karşılandı []
2) Aldım/verdim evlenen çocukların ihtiyacı karşılanmadı []
3) Almadım/vermedim []
8. **(Lütfen!!! Erken evliliği diyenlere sorulsun) Erken evliliğinizin nedeni neydi? Sebepini öğrenebilir miyim?**
.....
.....
9. **Evliliğinizde ailenizin evlenme baskısı oldu mu?**
1) Evet, oldu [] 2) Hayır, olmadı []
10. **Aile Yapısı**
1) Çekirdek aile (anne-baba ve evlenmemiş çocuk) []
2) Geniş aile (anne-baba ve evli çocuklar) []
3) Parçalanmış aile (dul/ayrı/boşanmış; tek ebeveynli aileler) []
11. **Hanede siz dâhil toplam kaç kişi kalmaktadır?** [.....]
12. **Kaç çocuğunuz vardır?** [.....] çocuğum var.
13. **İlk çocuğunuz kaç yaşınızdayken dünyaya geldiğinde** [.....] yaşındaydım
14. **15 yaş altında çalışan çocuğunuz var mı?**
1) Evet [] 2) Hayır []
15. **Eğer evli iseniz resmi nikâh durumunuz nedir?**
1) Sadece dini nikâhımız var []
2) Sadece resmi nikâhımız var []
3) Hem dini, hem resmi nikâhımız var []
4) Hiç nikâhımız olmadan birlikte yaşıyoruz []
- 16- **Evde en çok kimin sözü geçer?**
1. Erkek [] 2. Kadın [] 3. Eşler birlikte [] 4. Aile büyükleri [] 5. Tüm aile hep birlikte []
- 17- **Aileniz sizin için ne kadar önemlidir?**
5. Çok önemli [] 4. Biraz önemli [] 3. Fikrim yok [] 2. Hiç önemi yok [] 1. Pek önemli değil []

18- "Erken evliliğinizden dolayı" siz ya da eşiniz ceza aldı mı? 1- Evet [] 2- Hayır []

19- Erken yaşta evliliğinizden dolayı olduğunu düşündüğünüz sonuçlardan hangileriyle karşılaştınız?

	Karşılaştım	Karşılaşmadım
19.1. Okulu terk		
19.2. Çocuk işçiliği		
19.3. Bebek ölümü		
19.4. Aile içi şiddet		
19.5. Geçimsizlik		
19.6. Arkadaş/akran çevresinden uzaklaşma		
19.7. Erken çocuk sahibi olmak		
19.8. Sağlık sorunları		

20- Ailenizde aşağıdaki durumlardan hangileri ne sıklıkla yaşanır, lütfen cevaplayınız? (aile üyeleri birbirine karşı eylemleri)

	Hiçbir zaman	Ara sıra	Çok sık
20.1. Tartışılır, kavga edilir.			
20.2. Aile üyeleri birbirini genelde tenkit eder (eleştirir)			
20.3. Hakaret edilir, tehdit edilir, küfredilir.			
20.4. Alaya alınır, küçük düşürülür.			
20.5. Tokat atmak, yumruklamak, tekmelemek vs. gibi fiziksel şiddet yaşanır.			
20.6. Ekonomik olarak yoksun bırakılır.			
20.7. Ayrılma veya boşanmayı düşünülür.			
20.8. Eşler sadakatsizliğe, aldatılmaya maruz kahr.			
20.9. Eşler birbirini "kısıtlayacak ölçüde" kaskanır.			
20.10. Aile üyeleri birbirine karşı ilgisiz ve duyarsızdır.			
20.11. Aile içi iletişim genelde kopuktur.			
20.12. Aile içinde etkinlikler ayrı yapılır.			
20.13. Gelir (ekonomik durum) ile ilgili tartışılır.			
20.14. Dini/siyasi konularda tartışılır.			
20.15. Akraba/arkadaş çevresiyle ilgili tartışılır.			
20.16. Ev içi sorumlulukla ilgili tartışılır.			
20.17. Zararlı alışkanlıklar (alkol, sigara, kumar) nedeniyle tartışılır.			

21- Yararlandığınız sağlık/sosyal sigortanız (SGK) nedir?

.....

22- Cinsiyet: 1- Kız [] 2- Erkek []

23- Yaşınız [.....]

24- Ailenizin toplam aylık geliri ne kadardır? [.....]

25- Eğitim durumunu belirtir misiniz?

- 1- Okur-yazar değil []
2- Okur-yazar fakat diploma yok []
3- İlkokul mezunu []
4- Ortaokul/ilköğretim mezunu []
5- Lise ve dengi okul mezunu []
6- Üniversite ve üzeri mezunu []

26- Geçiminizi nasıl sağlıyorsunuz?/meslek [.....]

27- Mahalleniz? [.....]

Ek 2.

Attunizade Mahallesi Haluk Türksöz Sokak No:14 34662 Üsküdar/İSTANBUL
T: 0216 400 22 22 F: 0216 474 12 56 bilgi@uskudar.edu.tr

T.C.
ÜSKÜDAR ÜNİVERSİTESİ
GİRİŞİMSEL OLMAYAN ARAŞTIRMALAR
ETİK KURULU BAŞKANLIĞI

SAYI: 61351342-/ 2019-385

26/08/2019

Sayın Doç.Dr.Hasan Hüseyin TAYLAN
(Güllü KUZUCU)

Üsküdar Üniversitesi Girişimsel Olmayan Araştırmalar Etik Kurulunun 26/08/2019 tarihinde yapılan 08 No.lu toplantısında “**Kocaeli Romanlarında Erken Evliliğin Araştırılması**” adlı araştırma projenizin etik açıdan uygun olduğuna karar verilmiştir.

Bilgilerinize rica ederim.

Doç. Dr.-Cumhuri TAŞ
Girişimsel Olmayan Araştırmalar Etik
Kurulu Başkanı

Ek 3.

BİLGİLENDİRİLMİŞ GÖNÜLLÜ OLUR FORMU

CALIŞMANIN ADI:Kocaeli Romanlarında Erken Evliliğin Araştırılması

*Aşağıda bilgileri yer almakta olan bir araştırma çalışmasına katılmanız istenmektedir. Çalışmaya katılıp katılmama kararı tamamen size aittir. Katılmak isteyip istemediğinize karar vermeden önce araştırmanın neden yapıldığını, bilgilerinizin nasıl kullanılacağını, çalışmanın neleri içerdiğini, olası yararları ve risklerini ya da rahatsızlık verebilecek yönlerini anlamanız önemlidir. Lütfen aşağıdaki bilgileri dikkatlice okumak için zaman ayırınız. Eğer çalışmaya katılma kararı verirsiniz, **Çalışmaya Katılma Onayı Formu**'nu imzalayınız. Çalışmadan herhangi bir zamanda ayrılmakta özgürsünüz. Çalışmaya katıldığınız için size herhangi bir ödeme yapılmayacak ya da sizden herhangi bir maddi katkı/malzeme katkısı istenmeyecektir. / Araştırmada kullanılacak tüm malzemeler ve yapılabilecek tüm harcamalar araştırmacı tarafından karşılanacaktır (iki cümleden biri olabilir)*

CALIŞMANIN KONUSU VE AMACI :

Bu çalışma ile Kocaeli Romanlarında erken evlilik oranlarının tespit edilmesi, Romanlarda erken evliliklerin nedenlerinin ortaya konulması, Romanlarda erken evliliklerin yol açtığı olumsuz sonuçlarının tespit edilmesi, Sosyal Hizmet açısından Romanlardaki erken evliliklerin çözümüne yönelik önerilerin sunulması amaçlanmaktadır.

CALIŞMA İŞLEMLERİ:

Kocaeli’de bulunan Romanlardan seçilen 100 kişiyle yüzyüze görüşme yoluyla anket uygulanacaktır. Gönüllüler sadece anket doldurarak katkı sağlayacaktır.

ÇALIŞMADA YER ALMAMIN YARARLARI NELERDİR?

Romanlarda erken evlilikle ilgili veri elde edilmesi ve Sosyal Hizmet alanına veri sağlaması açısından yararlı olacaktır.

BU ÇALIŞMAYA KATILMAMIN MALİYETİ NEDİR? (Bu bölüm aynen korunacaktır)

Çalışmaya katılmakla parasal yük altına girmeyeceksiniz ve size de herhangi bir ödeme yapılmayacaktır.

ÇALIŞMAYA KATILMALI MIYIM?

Bu çalışmada yer alıp almamak tamamen size bağlıdır. Şu anda bu formu imzalarsanız bile istediğiniz herhangi bir zamanda bir neden göstermeksizin çalışmayı bırakmakta özgürsünüz.

KİŞİSEL BİLGİLERİM NASIL KULLANILACAK?

Kişisel bilgileriniz anket yoluyla alınacak, araştırma sonucu için kullanılacaktır. Kimlik bilgileriniz, adresiniz vs. istenmeyecektir.

SORU VE PROBLEMLER İÇİN BAŞVURULACAK KİŞİLER :

ADI : Güllü KUZUCU
GÖREVİ : Sosyal Hizmet Uzmanı
E-mail : gullukuzucu@gmail. com

ÇALIŞMAYA KATILMA ONAYI

Yukarıdaki bilgileri ilgili araştırmacı ile ayrıntılı olarak tartıştım ve kendisi bütün sorularımı cevapladı. Bu bilgilendirilmiş olur belgesini okudum ve anladım. Bu

araştırmaya katılmayı kabul ediyor ve bu onay belgesini kendi hür irademle imzalıyorum. Bu onay, ilgili hiçbir kanun ve yönetmeliği geçersiz kılmaz. Araştırmacı, saklamam için bu belgenin bir kopyasını çalışma sırasında dikkat edeceğim noktaları da içerecek şekilde bana teslim etmiştir.

<i>Gönüllü Adı Soyadı:</i>		<i>Tarih ve İmza:</i>
<i>Telefon:</i>		

<i>Vasi (var ise) Adı Soyadı:</i>		<i>Tarih ve İmza:</i>
<i>Telefon:</i>		

<i>Görüşme Tanığı Adı Soyadı:</i>		<i>Tarih ve İmza:</i>
<i>Telefon:</i>		

<i>Araştırmacı Adı Soyadı:</i>		<i>Tarih ve İmza:</i>
<i>Telefon:</i>		

1: Gönüllünün bilgilendirilme işlemine başından sonuna dek tanıklık eden kişi

2:Gönüllüyü araştırma hakkında bilgilendiren kişi

Ek 4.

ÖZGEÇMİŞ

Adı Soyadı : Güllü KUZUCU
Doğum Yeri ve Tarihi : 10.11.1991
Yabancı Dili : İngilizce
Telefon :
E-Posta : gullukuzucu@gmail.com

Eğitim Durumu :

Lise : Sivas Gültepe Anadolu Lisesi
Lisans : Kocaeli Üniversitesi Sosyal Hizmet Bölümü
Yüksek Lisans : Üsküdar Üniversitesi

İş Tecrübesi: 02/2018 – 11/2019 Kocaeli Geri Gönderme Merkezi
07/2016 – 02/2019 Huzurevi ve Yaşlı Bakımevi